

„...mi mással kezdhethetnénk, mint köszönetnyilvánítással. Az olvasó talán már várta is, hogy e keresztény orgánium keresztény szerkesztője hálát adjon az Úristennek. A főszerkesztő azonban másra is gondol...”

► Jubileumi számvetés – 3. oldal

„Más a vasárnap, és más az ünnep a lelkescsaládban, mint másutt...”

► Egér a kecskes dobozban – 3. oldal

„Természetesen azt szerettem volna, ha Isten rögtön azt mondja, hogy menjek a teológiára vagy misszionáriusnak Afrikába, de másként vezetett: rendőr lettem.”

► Szolgál és véd a rendőr-prédikátor – 4. oldal

„Mindenkor örüljétek!» – mondta Pál apostol, és a dánok valóban mindig őszintén mosolyognak, keresik és meg is találják az események jó oldalát.”

► Ahol a derű nemzeti sajátosság – 4. oldal

Az ökumenikus imahét megnyitó istentiszteletére január 16-án 18 órakor

a Kálvin téri református templomban kerül sor.

Az istentiszteleten szentbeszédet mond dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek; igét hirdet D. Szabik Imre evangélikus elnök-püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke.

Az istentiszteleten az ökumenikus tanács taggyűléseinek főpásztorai végzik a szolgálatot.

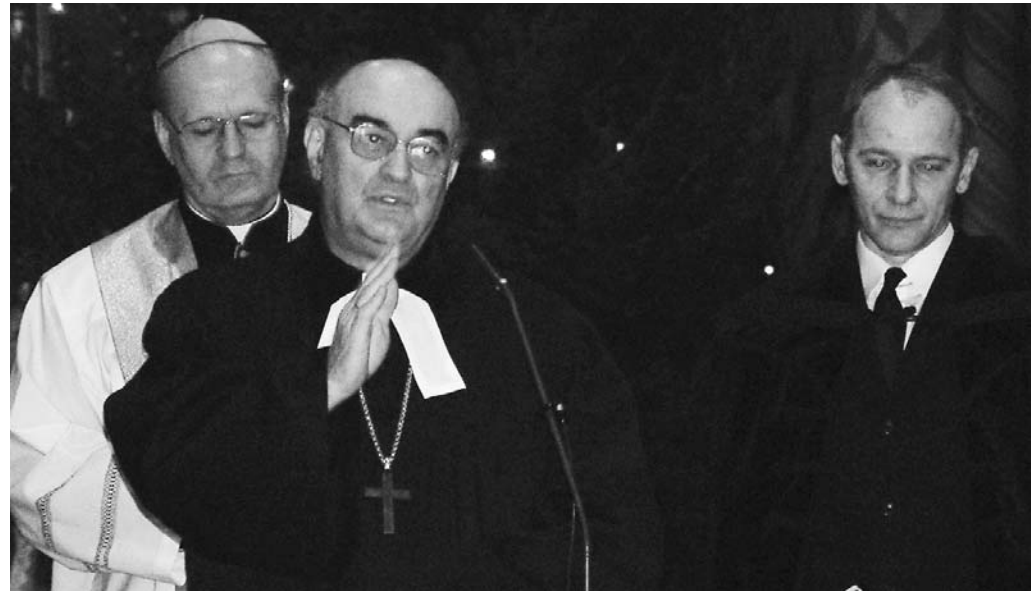
Minden testvérünket szeretettel hívjuk és várjuk.

► Az ökumenikus imahét programja a 6–7. oldalon

Országos egyházi akció

A Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház közös, országos adománygyűjtő akciót szervez a délkelet-ázsiai szökőár károsultjainak megsegítésére. Az egyházak egy januári vasárnap perselypénz-felajánlásával, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet munkájának támogatásán keresztül kívánnak segíteni a bajbajutottakon.

Mint emlékeztet, a Magyarországi Református Egyház eddig 10 millió, a Magyarországi Evangélikus Egyház 5 millió forinttal támogatta az Ökumenikus Segélyszervezet délkelet-ázsiai munkáját.

Közös könyörgés a délkelet-ázsiai katasztrófa áldozataiért a Mátyás-templomban

A budavári Mátyás-templomban közös ökumenikus könyörgést tartott vasárnap délután a három legnagyobb hazai történelmi egyház a délkelet-ázsiai szökőár áldozataiért, családtagjaikért, a katasztrófa sújtotta térség újjáépüléséért és mindazokért, akiknek a természeti csapás

miatt bármilyen módon megpróbáltatást kell elszenvedniük. A katolikus egyház részéről Erdő Péter bíboros, a református egyház részéről Szabó István püspök, az evangélikus egyház részéről pedig Szabik Imre püspök imádkozott a bűnbánati és igelitur-giából, valamint a kegyelmes és

irgalmas Isten megszólító közbenjáró imádságokból álló imaórán. Az evangélikus kezdeményezésre szervezett alkalmon részt vett Lehel László lelkész, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet igazgatója is.

► HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR felvétele

Szeretettel kérjük, hogy azok a gyülekezetek, amelyek mindeddig nem tartottak offertóriumot vagy gyűjtést a délkelet-ázsiai katasztrófa áldozatainak támogatására, még január hónap folyamán tegyék ezt meg. Kérjük, hogy az adományokat közvetlenül a Magyarországi Evangélikus Egyház számlájára utalják át (számlaszám: 11707024-20347257). Innen egy összegben küldjük tovább – a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet keresztül – az érintetteknek.

A MEE püspökeinek megbízásából:

HAFENSCHER KÁROLY,
az Országos Egyházi Iroda igazgatója

FOTO: MOSZ

Evangelikus templom – ökumenikus használatban

2005-ben már Jákfalván is hirdetik az evangélium

► BALÁZS TIBOR

A Sajókazai Evangélikus Egyházközség szörvénye, Jákfalva több száz éves kis település. A templom nélküli faluban évszázadok óta csak egy iskola működött, amely az ottani evangélikus közösség tulajdona volt az államosításig. A mindenkor evangélikus kántortanító oktatta itt a falu gyermekeit az írás, az olvasás tudományára, és ha kellett, igét hirdetett, temetett is. 1948-tól napjainkig az egymással és az egyház Urával való találkozásra evangélikus családi istentiszteleteken, valamint a szomszédos Felsőnyárad római katolikus és református templomában volt mód.

Hosszú tárgyalások után a 2001-ben visszacapott romos iskolaépület felcsillanott a reményt: lehetőség nyílt egy ökumenikus templom építésére. Összefogott a falu. Az evangélikus, a római katolikus, a reformá-

tus egyház, a helyi önkormányzat és a szlovák kisebbségi önkormányzat, valamint a hívek adományaiból felújított és vizesblokkal, gázfűtéssel is ellátott épület – egy kis toronnyal kiegészítve – száz lélek befogadására alkalmas templommá alakult.

A birtokbavétel 2004. november 20-án történt, amikor Seregély István római katolikus eg-

ri érsek is megszentelte az evangélikus tulajdonú, de immár ökumenikus használatú templomot. Karácsony estéjén csendes hőesésben hívogattak a harangok az Isten házába. A kétszázharminc lakosú település aprajánagyja sorjázott a templom felé az utcákon, hogy részt vehessen az első közös karácsonyi alkalmon. Zsúfolóság telt templomban szállt a közös ősi dallamok hangja, messze hirdette a hideg éjszakában: „Dicsőség Istennek!” Gyermekek és idősebbek együtt adtak hálát Istennek, hogy meghallgattatt az évszázados imádság, és a település együtt örülhetett a Megváltó születésének ünnepén.

Több évszázados reménység lett valósággá Jákfalván. Saját templomban adhattak hálát Isten megtartó kegyelméért, azért, hogy megtartott ez a kicsiny nyáj, s hogy az új esztendőben ismét egytel több evangélikus templomban hangozhat Isten igéje vasárnapról vasárnapra.

Mégis a víz az úr

Katasztrófameditáció

Amerikai katasztrófafilmeken edződött tudatunk számára fel nem dolgozható, valódi borzalom a délkelet-ázsiai tragédia. Ekkora természeti csapás filmrevitelét nem meri megkockáztatni a legvadabb fantáziájú rendező sem; nem lenne hitele. Az emberi természetből adódó társadalmi drámák, mint a 2001. szeptember 11-i amerikai terrortámadás – bármennyire szomorú ez a 20. század szörnyűségeiből fakadó adaptációnk – még beleférnek sajátos nyomorúságszocializáciánkba, akárcsak a beszélni túsdráma, az instabil világ megannyi bűnbeesése. De a százazrek életét követelő, milliókat földönfutóvá tevő természeti csapás megdermeszt, elnémít. Halljuk a televízióban, és mi magunk is mondjuk, hogy immár több mint százötvenezer – vagy ennél is sokkal magasabb – a halottak száma, de ez felfoghatatlan elménk számára. Ki képes megérteni, mit jelent az az információ, hogy a pusztítás ereje százhuszezer, Hirosimára ledobott atombomba hatásának felel meg? Szavak... Apokaliptikus méretű pusztítás zajlott le.

Aki kételkedett a világ elpusztíthatóságában, most igazán megdöbbenhetett. Nem véletlen a teológusok óvatossága. Nehéz szembeülni a természetfelettel, a minden téren a racionalitást célzó korunkban az irracionálissal. Mert elvben persze mindenre van magyarázat. A szökőár vagy – ahogy új kifejezéssel nevezték – a tengerengés pusztítására is. A folyamat mérhető, értékelhető. De arra nincsen igazán egzakt válasz, hogy mi okozta a tengerfenék mozgását, miért indult meg a folyamat, illetve hogy miért indult meg éppen akkor, miért nem előbb vagy később, és miért nem vállalkoznak a legkiválóbb tudósok sem arra, hogy megbecsüljék, mi várható a jövőben, hol és mikor.

Méretében nem hasonlítható a délkelet-ázsiai katasztrófához a Tatrai Nemzeti Parkot ért pusztítás, de már erről értesülve is megrendülünk, utolért minket az alázat; talán mert a közelünkben történt, és sokunk által szeretett, ismert helyet érintett az elemi csapás. Döbbenetek a braziliai esőerdőket, a föld tüdejét károsító rombolásról érkező hírek is. Ezekben már tetten érhető az emberi kapzsiság, a felelőtlenesség, amelyet más esetekben legfeljebb sejtünk, feltételezünk. Nemzedékeként várjuk ama végső napot, amelyről tudjuk: biztos, hogy bekövetkezik, de senki nem tudja, mikor. Most újabb szörnyű bizonyítékot kaptunk a jövőről.

Mindentől – és ez nem kevésbé dráma – nem változik semmi, ami az emberi természetet, életmódot illeti. Szép dolog, szükséges dolog a nemzetközi közösség által nyújtott segítség. Jó érzés, hogy a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, amely mögött egyházunk is ott áll, az elsők között intézkedett, lépett, segített, kamatoztatva másfél évtized alatt szerzett sok tapasztalatát. Jó, hogy a szervezetek mögött sok-sok felelős ember, közöttük sok-sok keresztény személyes együttérzése, cselekvő-, segítőkészsége nyilvánul meg. Jó, hogy sokan jelentkeznek a baptista szeretetszolgálat szellemes akciójára, az árvek virtuális örökbefogadására. Elsősorban az egyházaktól, a hívektől várható, hogy – ellentétben a „minden csoda három napig tart” szomorú realitásával – ne lankadjon a figyelmük, a segítő szeretetük, hiszen évekig, akár évtizedekig is eltarthat a rehabilitáció, a sebek lehetséges gyógyulása. De ez a tragédia is felszínre hozta, élesen jelezte világunk változásait. Azt, hogy a technika korábban el nem képzelhető fejlődése és a jólét növekedése nem járt együtt a remélhető morális megújulással. Sőt. A hivatalos – állami, segélyszervezeti – gesztusokon túl erős kisebbségben vannak a ténylegesen segítők.

A többség másként él és gondolkodik. Nem elítélendő, legfeljebb enyhe szomorúságot okoz, amikor azok nyilatkozatait halljuk, akik nem hagyták elrontani a nyaralásukat, odaveszni a pénzüket, és a katasztrófa után – akár másik üdülőhelyen – lelakták, ami dukált nekik, vagy éppenséggel ekkor utaztak ki. Valóban, az életnek mennie kell tovább; netán segíti is a tragédia sújtotta országokat, hogy továbbra is számíthatnak az idegenforgalomra. Mégis, ízlésünk is azt diktálja, hogy most a segítség más formái legyenek napirenden.

Az igazán szomorú híradások arról szólnak, hogy a katasztrófa sújtotta területeken megjelentek a bűnözők, a fosztogatók. Hasonlóan megdöbbenők azok a nyugati országokból érkező bűnügyi hírek, melyek arról tudósítanak, hogy eltűntnek nyilvánított németek, svédok lakásába törtek be; emiatt le is állították a nyilvános adatszolgáltatást. Visszatérő aggodalommal gondolhatunk arra, hogy célba érnék-e a segélyek: vajon mennyi jut a rászorulóknak, és mennyit visz el a korrupció?

Rajongás közvetlen összefüggést feltételezni az Úristen jogos haragja és a természeti katasztrófa között, mint ahogy titok az is, miért enged meg a Mindenható szeretett teremtet világában ilyen mérvű pusztulást. Korunkat sokan hasonlították már az ókori Rómához, a tudásába, hatalmába belefelejtkezett, önimádó, hedonista életmódú világhoz. Akkor is egymást követték – mindhiába – a figyelmeztetések, míg végül elpusztult az örökkévalónak vélt Római Birodalom.

Ismét utolért minket az alázat. A tudásába, hatalmába belefelejtkező mai emberiség újabb komoly figyelmeztetést kapott. Félő, hogy hiába. Aggódunk gyermekeinkért, unokáinkért.

► FRENKL RÓBERT

É L Ő V Í Z

A csillagos égbolt üzenete

■ GYARMATI GÁBOR

Szeretek sötét téli hajnalokon az égre nézni. Igaz, kellemesebb a mennybolttól nyári estén egy jó szagú réten kémlelni, ám mostanság nincs nyár, rét helyett pedig meg kell elégednem az alvó kertváros nyugalmával. Igaz, így nem teljes az élmény, hiszen a néhány utcával arrébb zajló forgalomnak a zaja, a környező lámpáknak meg a fénye hat zavarólag e hajnali „csillagászokdaskor”.

Pedig sok gyönyörűséget láthatunk, ha tisztá az idő. A fények néha mintha csak karnyújtásnyira lennének, s a figyelmes szemlélő nemcsak erősségükben, hanem színükben is különbséget tud tenni. Megszokott helyükről – egy picit persze mindennap arrébb vándorolva – sorra visszaköszönnek az ismerős csillagképek, ahogy a tájékozódást, felismerést segítő elneveztek eleink a különös égi alakzatokat.

Természetes, hogy nincs, nem lehet semmi köze emberi létünknek az égitestek egymáshoz való viszonyához, mint ahogy természetes az is, hogy az állatokba való – tudományoskodó – besorolás sem határozza meg egy megszületendő vagy élő ember tulajdonságait. Mégis kedves ez a játékos elnevezés, amely megszemélyesíti, emberközelivé teszi és benépesíti a fölöttünk „boltozódó” teret.

Ám nem lehet elvitatni, hogy milyen felmérhetetlen – s nagyobb részben teljes bizonyossággal soha meg nem ismerhető – titkokat rejt a hatalmas univerzum. Jóllehet emberi mi voltunk sajátossága a kíváncsiság és az ismeretlen felderítésének vágya, a felfedezés öröme – ez a csöppnyi, röpke diadal – csak kevés csillagkutató kiválasztottnak adatik meg. De azért mi, átlagos földi halandók mégis sokat kapunk! Érzékszerveinkkel és értelmünkkel fűrkészhetjük a végtelent, elmerenghetünk kicsinyiségünkön és törekenységünkön, s ami a legfontosabb: újból és újból rácsodálkozhatunk teremtett világunkra. Rádöbbenhetünk Urunk alkotómunkájának nagyszerűségére és tökéletességére.

A villódzó, távoli, már régen kihunyt csillagok most érkező fényéből megérthetjük: gyönyörű, nagyszerű világot kaptunk Atyánk végtelen szeretetének bizonyítékaként. Azért, hogy élhessünk benne, hogy használjuk, de vigyázzunk is rá. Arra a világra, amelynek az egészhez képest egy meghatározhatatlanul kicsi pontján zajlik az életünk, s ahol – csillagászati léptékekkel mérve – rendkívül csekély idővel, kétezer évvel ezelőtt élt valaki, akit az Atya küldött el közénk. Ő, aki mindent és mindenkit alkotott, elküldte egyszülött Fiát, hogy „rendezze bűnszámánkat”.

Ha valakit a szabadban ér az este, vagy úgy adódik, hogy sötétben kell kezdenie a napot, ne sajnáljon pár percet arra, hogy feltekintsen a tiszta, csillagos égboltra. Ilyenkor álljunk meg, vessünk egy pillantást fölfelé, és köszönjük meg teremtett világunkat boruljunk le lélekben az Alkotó nagysága és művének szépsége előtt!

Azután járhatjuk tovább a nekünk rendelt földi pályát, nekikezdhethünk az aznapra rendelt feladatainknak, miközben lassan ránk köszönt az világosság hozó reggel, és haladunk az örök világosság reménységét hordozó jövő felé.

VÍZKERESZT UTÁN UTOLSÓ VASÁRNAP – ApCsel 26,9–20

Álarc nélkül

Hangos vidámsággal köszöntött be az idén is a farsangi szezon. Vízkerezztől húshagyókeddig szebbnél szebb jelmezeket és maszkokat kreáltak és kreálnak az iskolai ünnepségre készülő gyerekek és szüleik. Erre gondolva mai igénk meglehetősen „korszerűtlen”, hiszen éppen álarcaink levételére buzdít.

Pál vallástétele nyomán szembesülni kényyszerülünk önmagunkkal. Az apostolok cselekedetei huszonhatodik fejezetében két ember áll szemben egymással és velünk, történetük olvasóival is: Pál és Agrippa. Az apostol 58-ban kerül II. Heródes Agrippa zsidó király elé, aki azért érkezett Cézáréba, hogy köszöntse az új helytartót, Porcius Feszust. Ekkor vezetik elő az „erdekes, de értelmetlen” egykori Saulust, aki – immár két esztendeje – fogságban van. A felékesített nagyterembe bevonul Feszus és Agrippa, húgával, Berenikével, majd bevezetnek egy megbilincsel zsidó férfit, Pált, és megengedik neki, hogy szóljon a maga melegségére. Az apostol röviden ismerteti életútját. Elmondja, hogy szigorúan vallásos, kegyes zsidó családban nőtt fel. Beszél arról, hogy gyűlölte Jézust és azokat, akik hisznek benne. Krisztussal való találkozásáról, a damaszkuszi úton történt „pálfordulásáról” már részletesen szól. Idézi a mennyei szót: „... azért jelentem meg neked, hogy szolgálom téged, hogy tanúbizonyságot tegyél arról,

amiket láttál, és arról, amit ezután fogok neked magamról kijelenteni.” (ApCsel 26,16)

Egy „megszólított ember” áll velünk szemben, aki meghallotta Isten hívó szavát, majd azonnal engedelmessé vált is az égi parancsnak. Vajon ilyenek vagyunk-e mi magunk is? Tetettük-e Isten kezébe önmagunk, szereteteink, egyházunk, gyülekezetünk és országunk sorsát, amint azt Pál tette, kérdés és kételkedés nélkül? Vagy inkább Agrippára hasonlítunk, akinek a szívé megérintik Pál szavai, és megirigyli tőle azt az erőt és békességet adó, életcél jelző küldetést, amely őt rabláncra is szabadá teszi?

A királyt csak majdnem sikerült rávenni arra, hogy keresztényé legyen. A „majdnem hívő” azonban még nem hívő. Pál határozottan Jézus és az ő követése mellett döntött. Agrippa elbizonytalanodott. Az ő életében sem ott és akkor, Feszus kihallgatási termében, sem később, a színpalak mögött, egy Pállal folytatott négyszemközi beszélgetés során nem következett be a megtérés, a metanoia, a száznolcvan fokos fordulat. A király talán úgy érezte, hogy ennek nem most van itt az ideje. Talán testvére és a helytartó előtt, a szolgál jelenlétében szégyellt határozottan színt vallani. Lehet, hogy úgy gondolta, semmit sem szabad elhamarkodnia. A király fejébe és szívébe nem láthatunk bele, szemé-

lyes okait nem ismerhetjük. A Biblia tanúsága szerint többé már nem volt alkalma arra, hogy igennel feleljen Isten hívására. Számára akkor és ott érkezett el a kegyelem napja, neki az volt a drága áron vett alkalom, de elszalasztotta...

Napjainkban is ezer meg ezer okot találhatunk arra, hogy ne kelljen átadnunk az életünket Istennek. Nemet mondunk az Úr hívó szavára, elcsendesítjük a mennyei Atya szeretete és gondviselése után áhító szívünket, mert félünk a ránk váró ismeretlentől. Hiszen ha mi, természetünkön fogva Krisztussal szembe menő, ellene harcoló emberek megtérünk Krisztus követésére, akkor az egyet jelent azzal, hogy a mindennapokban neki adjuk át az irányítást, hiszen felismerjük, hogy az igazán fontos dolgok nem rajtunk múlnak.

Sokan hiszik azt, hogy a boldogsághoz és a teljes élethez nincs szükségünk Isten segítségére, hanem elegendő a maguk ereje, kitarása és tehetsége. Úgy gondolják – mint Agrippa király –, hogy van még idejük. Pató Pál úrhoz hasonlóan ők is úgy vélik, hogy ráérnek még. Várnak. Előbb fejezzem be az iskoláimat, találjak munkát, menjek férjhez, nőüljek meg, majd aztán rendezem a dolgaimat Istennel, majd aztán szabok új irányt az életemnek. De egyszer mindenki számára lejár az idő, hiszen „életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolc-

van esztendő, és nagyobb részüket hiábavaló fáradság, olyan gyorsan eltűnik, mintha repülénnék” (Zsolt 90,10). Ma, a vízkerezzti ünnepkör utolsó vasárnapján mindnyájanknak újra megadatik a lehetőség, hogy döntsünk. Hogy újra Istenre figyeljünk. Hogy megkezdjük vagy még intenzívebben folytassuk a szolgálatot. Pál apostol ebben példát mutat nekünk, hiszen ő még bilincsbe verve sem magára figyelt, nem a saját sorsa miatt panaszkodott, hanem a feltámadott Krisztust kell tenniük. Az a küldetésük, hogy továbbadják az örömhírt. Hogy bizonysgot tegyenek a bennük élő örömről és reménységről – néha gazdagok és hatalmasok előtt. Többnyire azonban „csak” munkatársaik, családtagjaik, szomszédjaik és barátaik felé fordulva kérhetik: „Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket...” (Zsid 3,7–8)

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Imádkozunk!

Mennyei Atyánk, köszönjük neked, hogy Pál példáján keresztül emlékeztetsz minket arra, milyen fontos bizonysgot tenniünk hitünkről szavainkkal, cselekedeteinkkel és egész életünkkel. Jézus nevében kérünk, formáld és alakíts bennünket úgy, hogy alkalmassá váljunk szolgálatodra, és készek legyünk tanúságot tenni a bennünk élő reménységről. Ámen.

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk, áldunk téged, amiért karácsony el nem múló csodája, emberi testbe öltözésed titka előtt térde hajthatunk. Köszönjük, hogy Fiad szelíd szeretetében szentséged fénye nem vakít, közelséged nem félelmet. Azért rejtetted el a földön mennyei dicsőségedet, hogy még közelebb lehess hozzánk, és hogy mi befogadhassunk téged. Urunk, szükségünk van erőt adó, védelmező jelenlédre, hiszen túlságosan kicsik és gyengék vagyunk a hitben. Add meg kegyelmesen, hogy igéd világosságában éljünk, és hogy országod örömét is megismerhessük.

Jézusunk, köszönjük, hogy szavad-

nak manapság is ereje van. Áldunk, mert szeretetteddel bennünket is megváltoztatsz, megújítasz, tanítványaiddá formálsz. Könyörgünk hozzád, adj alázatos szívét nekünk, amikor kiszámíthatatlan, érthetetlen, járatlan utakon vezetsz bennünket. Hadd merjünk rád hagyatkozni, benned bízni, mindent tőled várni!

Te arra hívtál el minket, hogy kövessünk téged. Urunk, jobban szeretünk fényben tündökölni, mint fényeddel lehajolni. Könyörülj népeden, amikor elefejt világítani, amikor az emberek nem ismernek rád szavainkban és tetteinkben. Könyörgünk hozzád a sokszínű ke-

reszténység együtt imádkozásáért, közös útkereséséért, az egység Lelkéért.

Imádkozunk hozzád az egész teremtettéért. Megváltásod erői gyógyítsanak minket szerte a világon. Ajándékozz meg mások iránti figyelemmel, önfegyelmekkel, áldozatos szeretettel. Kiáltunk hozzád a mindennapok útvesztőiből. Tanácstalanságaink benuktól eloldj fel. Adj világos látást, új erőt, hűséges útítársakat, testvéreket a hitben.

Imádkozunk hozzád közvetlen környezetünkért, előjáróinkért, munkatársainkért, barátainkért, családjainkért. Köszönjük, hogy nemcsak feladataink,

erőpróbáink lehetnek közöttük, de áldásaid is általuk érkeznek el hozzánk. Könyörgünk azokért az embertársainkért is, akikhez nincs elég türelmünk, teherbírársunk. Ne engedj, Urunk, hogy magukra maradjanak; engedj, hogy felnőhessünk a szeretetben!

Szentlélek Isten, áldunk, amiért minden emberi reménységet felülmúlóan vagy éber értünk. Köszönjük, hogy emlékeztetsz gyermekiségünkre, bűnbocsánatot adsz, és hogy már itt a földön országodban lehetünk. Kérünk, hogy mindennel a végső nagy találkozásra készíts fel minket. Ámen.

LUTHER ÉS AZ ISTENTISZTELET 11.

Luther és az úrvacsora

► **Luther a szentség mibenlétét, helyes értelmezését, rendeltetés-szerű használatát tárgyalja a Kis és a Nagy káté, a Schmalkaldeni cikkek úrvacsoráról szóló cikkelyeiben, valamint a Kis hitvallás az úrvacsoráról, a Nagy hitvallás az úrvacsoráról és a Krisztus ezen igéi: ez az én testem, ez az én vérem, még mindig erősen állnak című könyvben. Emellett számos más iratában és több igehirdetésében is érinti a témát.**

Címszavakban összefoglalva: Luther körömszakadtáig ragaszkodik ahhoz, hogy az úrvacsorában Jézus Krisztus valóságosan jelen van, és valóságos testét és véré adja. A hogyan kérdésében elveti a skolasztika feleletét, amely szerint a kenyér Krisztus testévé és a bor Krisztus vérévé lényegül át (transsubstantiatio). Ezzel szemben követi Szent Ágoston taní-

tását, amely szerint a szerzési ige csatlakozik az anyagi jegyhez, mintegy testet öltve (inkarnáció) benne. Tagadja, hogy a földi valóság (kenyér és bor) mennyei valósággá (Krisztus testévé és vérévé) változhatna át, mivel a Szentírás szerint földi anyag sosem alakulhat át mennyeivé. Állítja, hogy a Szentírás csak az ezzel ellentétes irányú közlekedésről tud: a mennyei valóság megnyilvánul a földi világban. A mennyei valóság áthatja a földit. Miként Krisztus Máriától születve magára öltötte az emberi testet, és valóságosan jelen volt e földi test által, úgy az úrvacsorában is magára ölti a kenyér és a bor alakját, és – mint testével és vérével – valóságosan jelen van általuk. Az úrvacsorában Krisztus mindenekelőtt önmagával ajándékozik meg minket, és azzal a váltsággal, amelyet keresztalála szerzett.

Ebből következik, hogy az úrvacsorában nem mi adunk valamit Istennek, hanem mi fogadjuk el Istentől mindazt, amit értünk tett, amikor Fiát elküldte a világba, hogy meghaljon bűneinkért.

Luther körömszakadtáig ragaszkodik ahhoz is, hogy a szentség asztalánál kizárólag elfogadók és befogadók vagyunk. Ezért metszi ki a miséből a papi áldozatbemutatásra vonatkozó mondatokat.

Luther elutasítja a külső kényszert, amellyel a középkori egyház évente legalább egyszer előírta híveinek a szentség vételét. Ugyanakkor világosan kimondja, hogy ő nem tartja kereszténynek azokat, akik huzamosan távol maradnak az úrvacsorától. A Nagy kátében kifejti, hogy ha a hívők tudatában lennének annak, hogy életük minden pillanatában milyen fenyegetéssel néznek szembe a sántán támadása miatt, akkor naponta kényszerítenék a papokat, hogy a szentséget nyújtsák nekik.

Csak néhány írásban foglalkozik Luther az úrvacsorával úgy, mint a keresztény istentisztelet részével. Ezekben az úrvacsorás istentiszteletet misének nevezi. A német misé és az istentisztelet rendje című könyvében hangsúlyozza, hogy a

LITURGIKUS SAROK

vasárnapi főistentiszteletnek minden templomban misének kell lennie. Addig azonban, amíg a nép a Szentírásban és a hit alapjainak ismeretében járatlan, hétköznapi nem kell misét tartani, hanem mindennap olyan istentiszteletekre kell hívni a gyülekezetet, amelyekeken igehirdetés és a káté anyagának tanítása folyik. A hangsúly az addig szón van! Optimálisan Luther azt tartotta volna, ha a mindennapi istentiszteleteken a Szentírásban és a hit minden dolgában – nem utolsósorban a szeretet gyakorlásában – jártas emberek gyűlnének össze. Az ilyen gyülekezet naponta ünnepelhetné a misét, és naponta élhetne a szentséggel is. Erre Luther a maga korában nem lát esélyt, bár hozzáteszi: ha lehetőség nyílna rá, maga is örömmel fogna hozzá ilyen gyülekezetek szervezéséhez. De ezt csak a maga életének idején túlmutató, távolabbi célként tudja elképzelni.

Vajon a 450-500 évet nem tartaná-e túl távolinak?

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Káté a határon túlra – adományozóvonal

06-81-330-220

Egy hívás – és valakit megajándékozott! A hívás díja 400 Ft + áfa.

SEMPER REFORMANDA

„Ki foghatná fel ennek a kegyelemnek gazdagságát és dicsőségét? Amikor ez a gazdag és kegyes vőlegény, Krisztus feleségül veszi ezt a szegény, rossz nőcskét, a lelket, megváltja minden rossztól, és felékesíti minden javaival. Így már lehetetlen, hogy őt bűnei kárhozatba vigyék, minthogy azok Krisztusra vettek, és benne elnyeltek, Krisztusban, az ő vőlegényében pedig megkapta azt az igazságot, amelyet magának tekinthet, és azt bizalommal szembeállíthatja minden bűnével, a halállal és a pokollal...”

■ Luther Márton: Értekezés a keresztény ember szabadságáról (Pröhle Károly fordítása)

A húszéveseké is...

Egyházmegyei felügyelőt iktattak a Dél-Pest Megyei Egyházmegyében

► „Nem csak a húszéveseké a világ...” – szöveg a sláger a hatvanas években. Kétségtelen, nem csak az övök – de az övök is. Ezt példázza, hogy a Dél-Pest Megyei Egyházmegye a huszonhét éves Pintér Zsuzsanna személyében egyházunk eddigi történetének legfiatalabb egyházmegyei felügyelőjét választotta meg. Az Északi Egyházkerület hat egyházmegyéjében így most már három férfi és három női felügyelő végzi a rábízott feladatokat. Az iktatás szolgálatát D. Szebik Imre püspök, Koczor Tamás esperes, valamint a pilisi gyülekezet lelkésze, Krámer György espereshelyettes végezte január 5-én Pilisén.

A pályája elején álló, tervekkel teli, tanító-hittanár szakos pedagógus egyházkerületünk legnagyobb falusi gyülekezetéből, a pilisiből származik; ő a gyülekezet egyik meghatározó, az ifjúsági munkában rendszeresen és szívesen részt vevő vezetője. Csalátagjai is aktív tagjai a közösségnek, szülei mindketten presbiterek.

Szabik Imre ígéhirdetésében bátorságra, odaadásra és az Isten iránti bizalomra buzdította az új felügyelőt.

Zsuzsanna felügyelői székfoglaló beszédében az általa precízen megfogalmazott programja mellett elmondta: „Bizom benne, hogy a munkám javára válik majd az, hogy nő vagyok. A nők teremtik meg azt a légkört, amely vonzóvá teheti a gyülekezeti közösségeket. Fontos célnak tekintem, hogy megismerjem és

látogassam az egyházmegyéhez tartozó intézményeket, gyülekezeteket, lelkészeket, és hogy velük jó munkatársi kapcsolatot alakítsak ki.”

A hittanórai és ifjúsági munkát kiemelkedően fontosnak és testhezállónak valló Zsuzsannát a pilisi Izsóp együttes köszöntötte az alkalomhoz illő énekkel: „Keresd, mint az ezüstöt, mint a rejtett kincseket, hogy a bölcsesség honnan ered... Isten titka megnyílik neked.”

Az istentisztelet keretében köszöntötte az új tisztségviselőt Beniczúr László egyházkerületi felügyelő, Bárdossy Tamás, a tisztségét átadó egyházmegyei felügyelő, Krámer György, a zsinat nem lelkészi elnöke, valamint Pángvánszky Ágnes, a pilisi gyülekezet lelkésze.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Egér a kekszes dobozban!

Rövid beszámoló a felnőtt papgyerekek találkozójáról

► Szabad-e cammogni az információs szupersztrádán? Lehet-e írni arról, ami több mint három héttel ezelőtt történt? Az informatikus szakemberek biztosan nemmel felelnének ezekre a kérdésekre. Én viszont azt hiszem, nem szabad engednünk, hogy az események elrohanjanak mellettünk. Újra és újra emlékezhetünk arra, amit átélünk, s nem hagyhatjuk, hogy a meghatározó élmények pillanatok alatt tovaröppenjenek!

Tehát az esemény: advent harmadik vasárnapjának délutánján a Budapesten és környékén élő felnőtt papgyerekek találkoztak a budavári gyülekezet kápolnájában. Amikor valaki megkérdezte tőlem, hogy miért pont erre a vasárnapra időzítettük a papgyerekek első találkozóját, két választ tudtam adni. Egyrészt csak ez az a vasárnap délután volt szabad a számomra, másrészt talán jelképszerűtlenül lehet az, hogy egy ilyen „papnyüvő” időszakban találkoznak a lelkészek gyermekei.

Annak ellenére, hogy sokan előre jelezték: gyülekezeti alkalom, családi program vagy éppen betegség miatt nem tudnak eljönni a találkozóra, több mint ötvenen jöttünk össze. A megjelentek életkora is változatos volt, hiszen voltak köztünk egyetemisták is, és egészen a nyolcvan éves korig minden korosztály képviseltette magát.

A találkozó alaphangját az az ige adta meg, amelyet a meghívóra is ráírtunk: „Ne féljétek tehát: ti sok verébnél értékesebbek vagytok.” (Mt 10,31)

A lelkészcsaládban felnövekedők gyakran átélhették és átélhetik edesapjuk vagy edesanyjuk hivatása miatt, hogy a szolgálat előbbre való, mint a család. Más a vasárnap, és más az ünnep a lelkészcsaládban, mint másutt, de ha a papgyerek ezt olykor az éretlenség érzésével éli is meg, Jézus szava bátorít: Isten értékesebbnek tekint ránk.

A bemutatkozás után három kérdésre kerestük a választ: Mi

az, ami különös áldás, amit többet érek abból fakadóan, hogy lelkészcsaládban nőhettem fel? Mit üzennek a mai fiatal lelkészeknek, mire érdemes nagyon odafigyelniük? Mit kérnek a mindenkori egyházi vezetőktől a lelkészcsaládokkal kapcsolatban; mire ügyeljenek?

Nehéz volna most részleteiben visszaadni a kibontakozó sokszínű beszélgetést. Ajándékként, áldásként beszélünk a nyitottságról, amelyben egy lelkészcsalád élhet a gyülekezet közösségében, s arról, hogy milyen jó volt, hogy Isten kegyelméről és szeretetéről a legtermészetesebb életközegünkben tanulhattunk, hallhattunk, s azt meg is tapasztalhattuk. De – hangzott el idézetként Balikó Zoltán korábbi hasonlatát használva egy fontos gondolat – az egér akkor is egér marad, ha a kekszes dobozban születik.

Beleszülettünk egy olyan közebe, amelyben Isten ígéje veszt körül, de ez nem azt jelenti, hogy mi eleve kis szentek lennénk. A megtérés, az Istennel való személyes találkozás a mi életünkben sem maradhat ki. Ahogy a papgyereksorsnak sem természetes velejárója a hit, úgy a szülőknél sem szabad természetesen venni azt, hogy gyermekeik kecskések. Fel kell figyelniük a krízisekre, jóllehet a szolgálatra való készséget már a legkisebbek szívébe is el lehet ültetni.

Ellentmondásos és feszültséget hordoz magában a lelkészcsalád helyzete. Senki nem gondol-

ja, hogy lelkészként azt akarja tölteni Isten, hogy feláldozza a családi életét. Olykor azonban mégis fel kell áldoznia a szabad idejét, a közös programot, az esti játékot. Ezért fontos az, hogy a lelkészgyerekek ne csak a saját családjukban, hanem más közösségekben – más családokban, különféle csoportokban – is megtapasztalják, hogy mit jelent a keresztény élet. Néha persze teher lehet a papgyerek számára is, hogy nyitott könyv a lelkészcsalád életébe, de ez mégis tartást, fegyelmezettséget és rendezettséget adhat az életének.

Az egyházvezetőktől leginkább azt kérnék a résztvevők, hogy különösképp figyeljenek oda a lelkészcsaládok lehetőségeire. Vagyis arra, hogy a szabadság – a szabadnap – a lelkészi szolgálatban állók számára is biztosított legyen.

A találkozón természetesen kötetlen beszélgetésre is lehetőség nyílt: jó volt látni az egyre inkább egy nyüzsgő hangyabolyra hasonlító termet. Mindenki kereste az ismerősöket, a rég látott arcokat, és a levegő megtelt a „Mi van veletek?”, „Hogy vagytok?”, „Hol is találkoztunk?”, „Ja, te vagy az?” típusú mondatokkal. A budavári templomban tartott zenés áhítat – a Viktória kamarakórus szolgálatával – a karácsonyra való készülődést tette teljesebbé.

Azóta nagyon sok visszajelzést kaptam. Azok, akik részt vettek a találkozón, várják a folytatást. Azok, akik nem tudtak eljönni, szintén a következő lehetőségre várnak.

A 20. században született papgyerekek találkoztak egy adventi délutánon; egerek a kekszes dobozban... És Istennek semmi sem lehetetlen. A kövekből fiakat, a kutyából szaloncukrot, az egérből kekszet teremthet, ha így tetszik neki! S ez a délután talán azt jelezte: így tetszik neki!

■ BENCE IMRE

SZÓT KÉRNEK A SZERKESZTŐK

Jubileumi számvetés

► Amikor a 2005. esztendő harmadik lapszámában „önmagunkkal”, vagyis hetilapunkkal kívánunk terjedelmesebben foglalkozni, mi mással kezdhetnénk, mint köszönetnyilvánítással. Az olvasó talán már várta is, hogy e keresztény orgánom keresztény szerkesztője hálát adjon az Úristennek. A főszerkesztő azonban mára is gondol... Én azt szeretném, ha mi mindannyian – újságolvasók és -készítők egyaránt – hálát adnánk azért, hogy az Evangélikus Élet a 70. évfolyamába léphetett!

Jubileumot köszöntő vezércikkhez ünnepi hangvétel illenék, mégis legyen szabad mellőznöm az emelkedett stílust. Mert hetvenkedésre azért nincs okunk. Avagy, lehet-e oka manapság a dicsekvésre a „keresztény Magyarországnak”, benne az egykor létszámában is meghatározó evangélikusságnak...? Áthatja-e élő hit közösségeinket? Ezt tükrözik-e összességükben az Evangélikus Élet hasábjai? Egy biztos: amiként itt a szerkesztőségben minden egyes lapszám megjelenését kisebb csodaként éljük meg, azonképpen kell hálát adnunk az Úrnak egyházunkat megtartó kegyelméért. Hogy még vagyunk. Hogy még mindig van miért hálát adnunk. Például az Evangélikus Élet című hetilapért...

A magyar evangélikusság egyetlen hetilapja – a magyar evangélikusságé. Szerkesztőbizottsága és szerkesztőségének munkatársai ennek tudatában végzik szolgálatnak tekintett munkájukat. És persze abban a reményben, hogy ez az olvasók számára is hétről hétre nyilvánvalóvá válik. Erre törekedtek azok a szerkesztő elődök is, akiknek munkásságát az idej, jubileumi év során igyekszünk majd felélelni. Mert az EvÉlet számos írása megjelenhetne (olykor meg is jelenik) más lapokban, összességében azonban újságunk mással össze nem téveszthető, különleges orgánom, amely alapvetően „csak” a magyar evangélikus olvasók érdeklődésére tarthat és tart számot. Evangélikusként is lehet ugyan nem szeretni, nem „jártni”, nem olvasni (közösségi hitéletünk intenzitása sem egyforma), a tény ettől még tény marad: az Evangélikus Élet – a magyar evangélikusok hetilapja.

A szerkesztő számára ugyanakkor nem az iménti bekezdés végén zárul a gondolatmenet. Merthogy a magyar evangélikusság korántsem homogén közösség. Istennek hála, ma még elég népes is ahhoz, hogy színeit meg lehessen különböztetni. Mi tagadás,

amikor átvettem a lap szerkesztését, arra azért nem gondoltam, hogy egyházunk „árnyalatainak” kiismerésére négy esztendő sem lesz elegendő... De talán többen emlékeznek rá, hogy még ugyancsak 2001-ben egy kérdőívet helyeztünk el a lapban (ezt az idején is szeretnénk megtenni), amely az olvasótábor összetételét, az újsággal kapcsolatos elvárásait volt hivatva felmérni. Sokunkat meglepett, milyen nagy számban érkeztek vissza a kitöltött ívek, egyszerre könnyítve és nehezítve a lap arculatának ki-munkálását. Egyszerre könnyítették és nehezítették a munkát, hiszen általuk markánsan megmutatkoztak az eltérő olvasói igények – egyúttal azonban a szerkesztői, szerkesztőségi korlátok is.

Egyéb fogyatékoságokat most nem említve, önkritikusan be kell ismernünk, hogy négy év alatt sem sikerült minden olvasói „réteget” kielégítenünk. Mégis, visszatekintve a mögöttünk hagyott esztendőkre, nem lehet nem „dicsekedni az Úrral”, aki nem csupán a hatról nyolc-, majd tizenkét oldalra bővült újság szerkesztéséhez, de a létszámában is megduplázódott szerkesztőség „felépítéséhez”, megszerzéséhez is utat mutatott, és „kapukat” nyitott.

Hetilapunk rendszeres „vendégei” lettek az egy-egy munkaág tevékenységéről tudósító mellékletek. Évente hatszor jelentkezett színes folyóiratunk, a Misszió magazin. Több mint két éve – a kiadói költségvetés terhelése nélkül – a világhálón is „lapozható” az az Evangélikus Élet, amelynek szerkesztősége, illetőleg szerkesztőbizottsága vitafórumok, újabban pedig evangélikus médiaműhelyek szervezésében működik közre – alapítóként.

Másutt talán igen, de egy szerény anyagi kondíciókkal működő egyházszervezeten belül a korszerű szerkesztőségi infrastruktúra sem tekinthető magától értetődőnek. És amikor nem győzzük hangsúlyozni, hogy a szerkesztőség nem tévesztendő össze a terjesztési, előfizetési és minden más adminisztratív ügyben illetékes kiadóhivatallal, e helyütt azért tegyük hozzá: a kiadói munka „volumene” sem vehető össze a hetven, negyven vagy akár csak a négy évvel ezelőttivel.

Egy sajtótermetek állítólag négy-öt évente célszerű megreformálni. Bár az Evangélikus Élet a szüntelen megújulás híve, lapunk arculatának e jubileumi évre időzített modernizálásával valójában régi adósságunkat törlesztjük. Ám nem tekintjük végelegesnek sem a formát, sem a tartalmat változtatásokat, mert számítunk olvasóink visszajelzéseire. Hiszen az Evangélikus Élet a magyar evangélikusság hetilapja.

■ T. PINTÉR KÁROLY

Tanár úr kérem, a lapterv...

Ha lúd, legyen félkövér!

Talán megbocsátja a kedves Olvasó, hogy a lap tervezőszerekesztője egy szövecc segítésével indítja sorait, de egyrészt ő az a személy a lapnál, akit nem leírt szavai, hanem mások írásainak megformálása alapján ítélnék meg – így akár viccelődésre is vetemedhet; másrészt viszont oldani kívánja ezzel saját feszültségét is, melyet ez a különleges helyzet vált ki belőle – elvégre ritkán kerül olyan szituációba, amelyben leginkább Karinthy A. restre az ismerősöket, a rég látott arcokat, és a levegő megtelt a „Mi van veletek?”, „Hogy vagytok?”, „Hol is találkoztunk?”, „Ja, te vagy az?” típusú mondatokkal. A budavári templomban tartott zenés áhítat – a Viktória kamarakórus szolgálatával – a karácsonyra való készülődést tette teljesebbé.

Azóta nagyon sok visszajelzést kaptam. Azok, akik részt vettek a találkozón, várják a folytatást. Azok, akik nem tudtak eljönni, szintén a következő lehetőségre várnak.

A 20. században született papgyerekek találkoztak egy adventi délutánon; egerek a kekszes dobozban... És Istennek semmi sem lehetetlen. A kövekből fiakat, a kutyából szaloncukrot, az egérből kekszet teremthet, ha így tetszik neki! S ez a délután talán azt jelezte: így tetszik neki!

betűk metszésének idején. Christopher Van Dyck betűkészlete az 1600-as évekből származik, és nemcsak korban van közel Luther Mártonhoz, de a hollandiai Elzevir nyomda révén ráadásul a protestáns könyvkiadást szolgálta. Az E betűről lógó kacs a betű kurzív változatáról került rá, az É betű ékezte is apróbb ráncfelvarráson esett át, a régi, rajzolt Luther-róza helyét pedig egy grafikaileg kellemesebb hatású fényképrészlet vette át.

Szintén figyelemfelkeltő a szövegben alkalmazott számok alakja, melyeket egységes kurrensnek, mások medieválnak hívnak. Ezekről csupán annyit kell tudni, hogy – hasonlóan a kis- és nagybetűkhöz – a számok között is vannak nagyok (verzálok) meg kicsik (kurrens), és folyó szövegbe ez utóbbiak valók. Igényes munkánál elkerülhetetlen a használatuk, és szerencsére a számítógépes tipográfiába fokozatosan visszakerül az ólomtetszésben mindig is létezett változat. A kurrens számok között talán az egyes számjegy alakja lehet szokatlan, amely egy római egyes számjegyre (vagyis nagy I-re) hasonlít, de pontosan ugyanez a helyzet a verzáléval is, amely pedig a kis I betűre hajaz – csak megszokás kérdése, hogy ezen se akadunk fel.

Jól látható az is, hogy letisztulttá vált a rovatok felépítése; a rovatcímek kivételével legfeljebb egy kis kép is társul, és persze a második oldalon található képek közötti ha-

sonlóság sem a véletlen műve. Köszönet illeti olvasószerekesztőnk férjét, Győri Tamás lelkészt, aki egy komor reggelen egy tejeskávé felhasználása után fényárba borította a kelenföldi templomot, hogy annak szülészékéről és oltáráról elkészülhessenek a képek.

Egyszerűbb, ugyanakkor sokszínűbb a lap a léniák használata terén: kevesebb vonalat használunk, de ezek most több funkciót töltenek be. Egyes esetekben az írás elé kerül a szerzők neve. Ez talán nem jutott volna eszébe a lap tervezőjének, ha nyári szabadságának végeztével nem kellett volna egy újságosstand mellett várakoznia repülőgépe indulására – a francia és a magyar tipográfia amúgy is közel áll egymáshoz.

A kedves Olvasó talán már érzi, miről van szó. Félzsavakból is. Sokan mesélnek örömmel a munkájukról, e sorok írója sem kivétel ez alól – most ezek az apró személyes élmények azok, amelyek (lát-hatatlanul ugyan) a lapterv építőköveiként szolgálnak.

Lehetne még arról is szólni, hogy miért is maradt el a Faludi Viktóriával, a Magyar Grafika főszerkesztőjével oly sokszor megbeszélte máglyarakásevés, és hogy a másik tanácsadóról, Maczó Péter tipográfusról miként derült ki, hogy evangélikus. Az efféle részletek azonban már szétfeszítenek a cikk kereteit.

Tanár úr kérem, csak ennyit tudtam elmondani a laptervről... ■ NAGY BENCE

Nyíregyházi hírcsokor

Díszkilégítést kapott a nyíregyházi nagytemplom. A Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség kérésére Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata megtervezte és kivitelezte a felújított műemlék evangélikus Nagytemplom éjszakai díszkilégítését, és az üzemeltetés költségeit is magára vállalta. A gyülekezet elnöksége le-
vében mondott köszönetet Csabai Lászlóné polgármesternek és az ügyben közreműködő munkatársainak abban a reményben, hogy amint a reflektorok fénye beragyogja a látható templomot, úgy Jézusnak, a világ világosságának a fénye is egyre jobban bevilágítja a gyülekezet lelki templomát.

Összgyülekezeti felügyelő iktatása. Beiktatták tisztségébe a kétszázötvenegy éves múltra visszatekintő és jelenleg már öt parókus lelkészi körzetből álló Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség összgyülekezeti felügyelőjét, Demcsákné Balczó Ildikót. A néhai Balczó András nyíregyházi evangélikus lelkész leánya advent negyedik vasárnapján tette le esküjét az ország második legnagyobb evangélikus templomában; az oltári szolgálatot Labossa Péter Mihály igazgató lelkész végezte.

Évkezdő imahét a nyíregyházi gyülekezetben. Ezeket az imaalkalmakat még Túróczy Zoltán püspök, egykori nyíregyházi lelkész honosította meg. A gyülekezet parókus lelkészei azóta minden évben felváltva szolgálnak az új év első hetének esti istentiszteletein. 2005. január 3. és 7. között Bozorády Zoltánné lelkész hirdette Isten ígését az Úrtól tanult imádság alapján. A gyülekezeti termet estéről estére teljesen megtöltő hívek pedig Jézus tanítását megfogadva hangos könyörgésekben kérték az Úr áldását és vezetését az előttük álló esztendőre is annak tudatában, hogy ő előbb könyörgött értük.

Vízkereszti tanítás a misszióról – diákoknak. Vízkereszt ünnepén, a délelőtti istentiszteleten a nyíregyházi Nagytemplom földszinti padsoarait a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium, valamint az evangélikus általános iskola diákjai és tanárai töltötték meg. Lőrincz Csaba gimnáziumi segédlelkész igehirdetésében kiemelte, hogy vízkereszt a misszió ünnepe is. Bencze Imréné, az Evangélikus Külmissziói Egyesület titkára előadásában egyaránt szólt a kis- és nagydiákokhoz, az „öregdiákokhoz”, valamint a gyülekezet tagjaihoz is egyháziunk missziói munkájáról. Az előadó a Mesterházi házaspár Indiában végzett szolgálatairól beszélt részletesebben, és felhívta a diákokat, hogy egy tízórás árát ajánlják fel zsebpénzükből ennek a munkának a támogatására, hogy az indiai gyermekek közül is egyre többen megismerhessék az Úr Jézust.

Szolgáló női közösség első szeretetvendégsége. A múlt hónap közepén megalakult közösség január 9-i bemutatkozó alkalmán a Nők szolgálata a Bibliában és ma címmel Balicza Iván budavári espereshelyettes tartott előadást. A Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola dísztermében rendezett, testvéri légkörben zajló szeretetvendégség végén – záróáhitatában – Bozorády Zoltán püspökhelyettes a heti ige alapján hirdette: akiket Isten Lelke vezérel, azok az ő gyermekei.

■ GARAI ANDRÁS

Szolgál és véd Mezőcsokonya rendőr-prédikátora

► **A Barcsi Rendőrkapitányság közrendvédelmi alosztályának vezetője Mihály János rendőr százados. Mezőcsokonyán azonban vált ismertté, ugyanis ő a helyi Evangélikumi Pünkösdi Közösség lelkipásztora is.**

– Hogyan indult el ezen az úton?

– 16-17 éves koromban lettem keresztény. Ekkor döntöttem el, hogy bármit, amit ezután teszek az életben, Isten akarata szerint fogom tenni. Azért imádkoztam, hogy Isten mutassa meg az utat, és segítsen olyan munkát találnom, amelynek végzése során még többet megtudhatok az ő országáról, és amellyel hasznosan tudom szolgálni őt. Természetesen azt szerettem volna, ha Isten rögtön azt mondja, hogy menjek a teológiára vagy misszionáriusnak Afrikába, de másként vezetett: rendőr lettem.

– Rendőrként hogyan tudja Istent szolgálni?

– A rendőrség azért van, hogy rend és békesség legyen az országban. Isten akarata is pontosan ez. Pál apostolnak a rómaiakhoz írt levelében a 13. fejezet első öt verse szól arról, hogy a rendvédelmi szervek Istentől vannak azért, hogy rend, illetve békesség legyen az országban. Számomra nagyon izgalmas úgy végezni egy feladatot, hogy azt Isten segítségével tehetem, és tulajdonképpen a munkámért imádkozom. Imádkozom

azért, hogy kevesebb bűncselekmény és baleset legyen, imádkozom, hogy a beosztottaim sikeresen végezzék a munkájukat. Jó látni ennek az eredményeit. Egy keresztény ember az igazságot követi, és azért harcol. Ezt a legjobban a rendőrségnél lehet képviselni.

– Meséljen a közösségről, amelynek tagja!

– Már rendőr voltam, amikor elkezdtem tanulni a Pünkösdi Teológiai Főiskolán. Az Evangélikumi Pünkösdi Közösség egy bejegyzett egyház, a protestáns felekezetekhez tartozik. Napjainkban – ha jól tudom – már hatszázmillió karizmatikus pünkösdi hívő van a világon. A nagy egyházakon – a római katolikus, a református és az evangélikus egyházon – belül is vannak úgynevezett karizmatikus pünkösdi csoportok. Az Evangélikumi Pünkösdi Közösség az egyik legdinamikusabban fejlődő egyház Európában és azon kívül is.

– A helybeli hívek hogyan fogadták azt, hogy egy rendőr lett a lelkipásztoruk?

– Áprilisban lesz két éve, hogy lelkipásztor vagyok Mezőcsokonyán. Az emberek elfogadtak, és remélem, szeretnek is. A szöszékről nehezebb úgy beszélni az embereknek az életről, és úgy buzdítani őket, ha az igehirdetőnek nincsen élettapasztalata.

– Volt már olyan, hogy félbe kellett szakítania egy istentiszteletet, mert ugyanabban az időben rendőrként is helyt kellett állnia?

– Ha készenlétes vagyok, akkor úgy állok a szószéken, hogy a zsemben rezgőre van állítva a telefon: ha baj van, megyek. Hála Istennek, Barcs nyu-

godt város, jó itt a közbiztonság, és még nem került rá sor, hogy az istentiszteletet megszakítsa el kellett volna mennem.

– Miért fontos, hogy higgyen az ember?

– Úgy gondolom, hogy valamiben hinni nem elég. Én azt vallom, hogy Jézus Krisztusban kell hinni: ő a megoldás minden ember életére. Ha az emberek komolyan vennék a „kereszténység” és a „vallás” szavakat, ha valódi hit lenne ezek mögött, akkor pozitív változások következhetnének be a társadalomban. Ha mindenki csak négyet megtartana a tíz parancsolatból – „Ne ölj!” „Ne paráználkoddj!” „Ne lopj!” „Ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot!” –, nem is lenne dolga a rendőrségnek.

– Mi volt az, ami Önt a kereszténység útjára vitte?

– Az én megtérési ígém János levelében van. Egészen pontosan az 1Jn 5,12: „Aki a Fiú, azé az élet; akiben nincs meg az Isten Fia, az élet sincs meg abban.” Ez az ige vezetett rá arra, hogy meggyőződéses keresztény legyek. Az élet nem csak annyiból áll, hogy éljünk, dolgozzunk, szórakozzunk; az élet egy személy, akit úgy hívnak: Jézus. Én Jézus Krisztusban megtaláltam azt, amire vágytam. Sosem akartam szürke, kispolgári életet élni. Élni szerettem volna. Hiszem, hogy Istennek terve van az emberek életével. Még nem látom kristálytisztán, hogy az enyémmel mi a terve, de kutatom.

■ KOSELUK ANNA

„A gonosz mindig ott támad, ahol nem elegendő a szeretet.”

Hermann Hesse

A protestáns szabadegyetem konferenciája a Rajnál

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem akadémiai napjait 2005. május 1. és 7. között a németországi Rheinfeldenben, a Rajna menti Schloss Beuggenben tartja. A konferencia témája: *Európa – kisebbségek, identitás*. Az aktuális témával neves történészek, kisebbségkutatók, teológusok, pszichológusok, szociológusok, nyelvészek előadásai, kerekasztal-beszélgetések és munkacsoportok foglalkoznak majd.

Gánóczy Sándor római katolikus egyháztudós (Párizs) teológiai előadást tart, Bagdy Emőke, a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem tanára és Pfizner Rudolf (Ottobrunn, Németország) pedig a pszichológia szemszögéből közelíti meg a témát. Az irodalmi esten Dalos György (Berlin) és Oplata András (Zürich) lép fel. Balla Bálint szociológus (Berlin) és Vályi-Nagy Ágnes lelkész (Therwil) pódiumbeszélgetést vezet. Az elhangzott előadásokat összefoglaló *Heti tiúrkörben Frenkl Róbert* orvos, evangélikus országos felügyelő és Kuti József református lelkész szerepel. Az áhítatokon és az áldozócsütörtöki kirándulás keretében Bázalban tartandó ökömenikus istentiszteletet ígét hirdetnek: Gémes Pál és Száva Péter evangélikus lelkészek, Tamásné Demeter Orsolya, Hieble Erika és Gödri Zsolt református lelkészek, illetve Dévény István római katolikus teológus.

A gazdag programot bázeli városnézés, a budapesti Muzsikás együttes koncertje, Orth Enikő nagyszabású zongoraművész hangversenye, valamint ifjúsági est egészíti ki.

Érdeklődni és jelentkezni (legkésőbb február 28-ig) Deák Péternél lehet: Bellerivestr. 59, CH-8008 Zürich. Tel.: (+41) 1 279 55 49 (munkaidőben), fax: (+41) 1 383 85 86, e-mail: peter.deak@telekurs.com.

Dánia – egy evangélikus ország, ahol a derű nemzeti sajátosság

■ BERÉNYI ZSUZSANNA ÁGNES

A főváros legszebb sugárútja, az Andersen sugárút a nagy meseíró szobrával s a körülötte zsvajgó sirályokkal tükrözi az egész ország hangulatát. A mesebeli szépségű Koppenhága egyes templomait a derűs kedélyű dánok csak úgy emlegetik, hogy a főszékesegyházban az igen népszerű Margit királynő tartotta az esküvőjét, a másik hatalmas templomban pedig múlt tavasszal esküdött örök hűséget a trónörökös bájos fiatal választottjának. Londonban, Madame Tussaud híres emberek viaszából megformált alakjait kiállító múzeumában az első két szobor már az ifjú párt ábrázolja, és a legkelendőbb képeslapokon is őket láthatjuk. A színpompás esküvő népszerűségét a királyi családot lelkes örömmel fogadták júniusban a Dániához tartozó grönlandiak is, és ütemesen tapsolva kiáltották a trónörökös feleségének, Máriaának a nevét a kellemesen „meleg”, mintegy 10-15 fokok nyárban.

„Mindenkor örüljete!” – mondta Pál apostol, és a dánok valóban mindig őszintén mosolyognak, keresik és meg is találják az események jó oldalát. Örülnek a nemrég, mindössze két éve épült, vakítóan fehér falú, tiszta, áttekinthető, új koppenhágai metrónak, az utasok tájékoztatását szolgáló, logikusan és célszerűen megalkotott vasúti jelzőrendszereknek, a nem túl gyakori meleg időnek, a napfénynek. Örülnek hihetetlenül gazdag múzeumaiknak, hatalmas és nagyon jó állapotban lévő, regényes középkori dán váraiknak és nem utolsósorban az oda látogató vendégnek. A vendéget egyszerű, meleg szavakkal fogadják, és mindent megtesznek azért, hogy értelmesen, tanulságosan töltsse el városukban a szűkre szabott napokat, és munkáját a leghasznosabban végezhesse. Még arról is gondoskodnak, hogy a magyar vendég tiszteletére magyar népdalt is játsszon a tehetséges gitáros. A dánok meghatározó érdeklődéssel hallgatták Magyarországról szóló előadásomat, és értő összehasonlításokat tettek saját történelmükkell.

Kedves evangélikus eszperantista vendéglátóim tették lehetővé, hogy kapcsolatba léphessék a helyi szabadkőművesekkel. A szabadkőműves könyvtár egyik eszperantista könyvtárosa külön látogatást szervezett számomra a koppenhágai páholyházba. A legkitűnőbb szakembert hívták meg azért, hogy válaszoljon a kérdéseimre. A dán szabadkőművesek az úgynevezett svéd rendszert

ismerik olyan alaposan a helybeli nevezetességeket vagy az utcákat, mint a dánok. Ha mégsem tudják megadni a megfelelő útbaigazítást, akkor sem fordulnak el érdektelenül, hanem – mintha a saját ügyük volna – tovább kérdezősködnek más arra járóktól. Néha valóságos tanácskozás alakul ki arról, hogy miként segíthetnének a tájékozatlan érdeklődőnek...

Koppenhága

követik. Ez – a többitől eltérően – az istenhit mellett azt is megköveteli tagjaitól, hogy keresztény felekezethez tartozzanak. Dániában – akárcsak Angliában – a nagymesteri tisztséget, vagyis az ország vezető szabadkőművesi feladatát általában a király tölti be. Jelenleg azonban királynő van mindkét országban, ezért a királyi család egy másik tagja a nagymester.

Az angol nyelvtudás általános és magas szintű, így az idegen nem ütközik nyelvi nehézségekbe még akkor sem, ha nem ismeri a dán nyelvet. Az utcán még a nagyon sietős emberek is örömmel útbaigazítják az idegeneket. Ez a svédre és a norvégokra is jellemző, de ők nem

A Szabadság Múzeum Dánia történetét mutatja be az európai fasiszmus időszakában. Hitler egyre nagyobb nyomást gyakorolt a kicsiny országra annak érdekében, hogy ott is bevezessék az üldözötteket megkülönböztető intézkedéseket. A dánok azonban a király, XI. Keresztély vezetésével ennek merészen ellenálltak. Amikor már nem volt tovább tartható ez a semlegesség, a király lemondott, és az országgyűlés feloszlatta magát. Dánia kormányzás nélkül maradt. Nem akadt olyan dán, aki átvette volna az országálmást német bérencsként. „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek.” A volt király ekkor felújította azt a már régen feledésbe merült szokását,

hogy naponta kilovagolt, és lóháton körbejárta Koppenhága utcáit. A ma is leginkább kétkerékűn közlekedő lakosság kerékpárjain kalaplengetve követte XI. Keresztélyt, lelkes örömmel éltette a szabad Dániát. A dánok saját lakásukban bújtatták az üldözötteket a fasiszták elől, majd az éj leple alatt életük kockáztatása árán bárkikön átcsempeszték őket a semleges Svédországba. Ma ezt mindkét ország kikötőjében emlékmű hirdeti. XI. Keresztély lovas szobra ma már a királyi palota közelében áll egy téren; egyébként ő volt a most uralkodó királynő, Margit nagypapja. A második világháború végeztével Dánia méltán foglalhatott helyet a győztes hatalmak oldalán.

Dánia ma nagy békességben él minden országgal, így szomszédaival is, amelyeknek a lakossága egyébként zömében szintén evangélikus. A dániai Helsingør, Hamlet királyfi városa és a svédországi Helsingborg között felóránként közlekedő kompjárat akár a jelképe is lehetne ennek. Egyik oldalon sem vizsgálják az úti okmányokat.

Városi gárda azonban létezik. Körültekintő eszperantista evangélikus vendéglátóim Helsingørben előre felhívták a figyelmemet arra, hogy a gárda minden péntek délután felvonulást tart a város utcáin. Én persze egy katonai parádé megtekintésére készültem, de ehelyett mintegy száz, kék rakott szoknya, tengerészsapkás, sujtásos díszekkel ellátott kabátba bújt kislány vonult el előttem hangszerekkel „felfegyverkezve”... Tanáraik kíséretében, nagy rendben, fegyelmeltemen lépdelték a fűvös hangszereken eljátszott népdalok verpezdítő, vídám ritmusára az előre meghatározott útvonalon. A járőrelők lelkes tapsal jutalmazták a szemnek, fülnek és léleknek is kedves előadást. A gyerekek a csaknem egyórás felvonulás után szép sorjában bemasíroztak a tágas iskolaudvarba. Ott a családtagok már várták a felvonulókat, s miután a családok egymásra találtak, látható örömmel, büszkeséggel szédledek ezért. Ez a rokonszenves gárda is Helsingør békés boldogságát őrzi.

„Hitben, tisztességgel...”

Beszélgetés Czipott Gézával

▶ „Eljön Sionhoz az Úr, eljön az egyházba az Úr, abba az egyházba, ahol egyébként orra vágják az Urat...” E mondat „gazdájának”, Szeverényi János lelkésznek a vezetésével rendeztek evangélikációsorozatot a közelmúltban a bokodi evangélikus gyülekezetben Istennek mindenkiel terve van témacímmel. A záróalkalomra az országos missziói lelkész „meglepetésemberrel”, Czipott Géza előadóművésszel érkezett a testvéregyházak híveivel kiegészült alkalomra.

– Nagyon örülünk, hogy téged is körünkben köszönhetünk. Elmondanád, hogy mi vagy ki hozott ide, miért vagy itt?

– Van egy nagyon kedves, jó barátom, akit Szeverényi Jánosnak hívnak. Ő az, aki megkeresztelte a feleségemet, majd ugyanazzal a mozdulatsorral házasságunkra is Isten áldását kérte. Ezenkívül az ő szolgálata révén lettem én keresztapája sok mindenkinek... Ennél azonban sokkal fontosabb az, hogy barátok és lelki társak vagyunk abban a szolgálatban, amelyet ő lelkészként, én pedig előadóművészként ugyanazért végzünk. Más-más eszközökkel, más-más keretek között, de együtt. Ő mint az evangélikus egyház missziói lelkésze, én pedig – ilyen szempontból civilként – hasonló dolgokkal foglalkozom a magam eszközeivel, a magam fórumain, a magam módján. A céljaink viszont teljesen azonosak.

– Miben áll tulajdonképpen a te előadóművészeted?

– Nem szeretem ezt a kifejezést, de talán az egyszerűség kedvéért nevezzük így. Egyszerűt játszó színpadon, verset mondok, énekelek, zenélek, darabokat, szövegeket, filmzenét írok. Másrészt nagyon fontos vonulata az életnek, a tevékenységemnek az a fajta szolgálat, amely Isten nevében történik, és amelyet olykor együtt végezhetek Jánossal. Talán a legfontosabb az összes működésem, dolgom között, mindennek előtt való.

– Hogyan jelenik meg a mindennapjaiban az evangélikációs sorozat címe, hívómondata: Istennek mindenkiel terve van? Az ő tervének érzed-e, amit teszel?

– Evvel a kérdéssel kapcsolatban

egyetlen problémám van (ahogyan valószínűleg mindenkinek): kaphatok-e valamiféle visszajelzést arról, hogy valóban ez Isten terve velem? Vagy csak én találtam ki, hogy na lám, ez az, mert a múltkor is mondta... Ez a legnehezebb. Nem is merészkednék odáig, hogy ezt kijelentsem. Szeretném hinni, és időnként nagyon határozottan érzem, hogy így van – főként olyankor, amikor ilyen körben lehetünk. De bizonyosságot, azt hiszem, nem szerezhetek arról.

Még annyit hadt tegyek hozzá, hogy az itt végzett szolgálatom, a mai este témája és műfaja mellett rendkívül fontos „ügy” számomra a határon túli magyarság kultúrája. Ha éppen nem Isten nevét „veszem a számba”, akkor ezt a témát szoktam feszegetni, ezt a magyarságot szoktam „emlegetni”, megszólítani, illet-

ve erről szeretném minden testvéremet tájékoztatni.

– Rádásul ennek most sajátos politikai aktualitása van...

– Politizálni nem szeretnék itt sem, ma sem, de körülbelül negyedszázada foglalkozom az erdélyi irodalommal, amely a határainkon kívül rekedt magyarság kultúrájának leggazdagabb tárháza (de ne feledkezzünk meg a kárpát-aljai, a felvidéki és a délvidéki régiókról sem!), így természetesen foglalkoztat és nagyon is „érint” a dolog. Ha már itt tartunk, apai őseim a vend néptől származnak: ők az észak-európai kezdetek után a Muraközben telepedtek meg, és ma is élnek Somogyban. Ezt a népcsoportot a bolsevik szemléletű kutatás – de leginkább a központi kényelem – okán egyszerűen szlávnak titulálták, holott máig nem biztos, hogy milyenek a gyökereik. De erről tényleg csak ennyit.

Éppen Bokod felé jövet beszélgettem János barátommal, hogy mennyire nem vagyok én semmilyen „-ista” meg „-ikus”. Túl azon az elcsépeltnék tűnő, de igaz kifejezésen, hogy egy az Isten, hiszem az egy, igaz Istent, és hiszem, hogy minket, istenhívó embereket, az ő gyermekeit nem az kell, hogy megkülönböztessen, elválasszon, hogy a keresztiségben milyen papírt, milyen bélyeget kaptunk. Az egy Isten szolgálatában kell élnünk. Katolikus vagy evangélikus? Nem látom ennek jelentőségét. Hitben, tisztességgel, jó szándékkal kell élnünk és dolgoznunk. Az összes többi teljesen lényegtelen. A családom nagy része apai ágon generációk óta evangélikus lelkész vagy tanító, ügyvéd, orvos volt, én történetesen mégis katolikus lettem, mert így egyeztek meg a szüleim. A világon semmi jelentősége nincsen.

„Jézus azokért halt meg, akik őt orra verték; azokért, akik őt kidobták. Nem kisebb vagy nagyobb bűnbánati imánk miatt, hanem mert szeret, és terve van velünk. Nincs más magyarázat. Ez ennyire egyszerű. Mert szeret.”

■ K. D. Z.

József Attila- emlékévé 2005

Száz esztendeje született a költőóriás

Születésének századik évfordulója alkalmából január 7. és december 3. között országos szintű kulturális programmal tisztelegnek „a nemzet árvája”, József Attila (1905–1937) előtt. A József Attila-emlékévé A Kozmosz éneke című internetes művelődéstörténeti-irodalmi vetélkedő elindításával, valamint Földes László (Hobo) előadójátékvető kezdetét. A költészet napján, április 11-én (amely a

poéta születésnapja egyben) az érdeklődők József Attila összes versét meghallgathatják az Új Színházban, Galkó Balázs színművész tolmácsolásában. Az irodalmárokat, esztétákat által az egyik legjelentősebbnek tartott magyar költő „istenes-istenkereső” verseiből az év folyamán az Evangélikus Élet is válogat majd.

Az emlékévé programjait a www.kultport.hu/hirek.php?hir oldal ismerteti.

A legszentebb hír iskolaköpenyben,

avagy hogyan képviseljük a keresztény mondanivalót egy iskolaiújság hasábjain

■ CHLADEK TIBOR

Egy elektronikus levélben terjedő anekdota szerint egy embernek még életében felajánlották: választhat a pokol és a menny között. A nehéz döntés előtt megsejtelte mind a két helyszínt. A bárányfelhők között megbúvó mennyországban halk zeneszó és ezüsthéjű lepellel burkolódzó kerubok fogadták, a pokolban ellenben kártyaszoba, éjszakai bár, hangos gépzene várt rá, így aztán ez utóbbit választotta. Amikor halála után végül belépett a pokolba, fortyogó üstökben szenvedő embereket látott. „Hát hol van, amit láttam?” – tette föl a kérdést. „Az csak a marketing volt” – válaszolt neki az egyik ördög...

Nos, mindannyiunk számára adott a választás lehetősége a mennyországba, illetve a pokolba vezető út között. A Jóisten bennünket, a Krisztusban hívők közösségét szánta arra, hogy az ő mennyi országának földi reklámhordozói legyünk. Vajon tudunk-e elég hatékonyak lenni?

E sorok írója a misszió szempontjából célravezetőnek tartja a középiskolások megszólítását is. Talán ez a legnyitottabb korosztály, amelynek gondolkodásmódját könnyedén formálhatjuk a kívánt irányba. Már csak azért is, mert sok időt töltöttek az iskolában, így egyszerű a „munkahelyükön” megszólítani őket. Ennek pedig kitűnő eszköze lehet az iskolaiújság.

Fontos feladat, ugyanakkor nagy kihívás egy világi oktatási intézményben hitbéli kérdésekről írni. A szekularizált környezetből származó fiatalok érdeklenségének gátját átszakítani nagyon

nehéz, főként azért, mert leginkább csak a „világ” felé nyitottak.

A megfelelő módszer az, ha – Oliver Cromwell szavaival élve – „nem azt adjuk, amit akarnak, hanem ami a javukra van”. Az egyházak mondanivalóját közvetíteni akaró iskolaiújságnak tehát nem a diákság igényeit kell szolgálnia, mert a tanulók többsége erősen hajlik a rosszra. De bízva abban, hogy a fiatalokat a jóra is rá lehet nevelni, szeretettel és odafigyeléssel rá kell mutatunk a legfontosabbra: Krisztus szabadító kegyelmére.

A misszió területén a legnagyobb sikereket azokkal a diáklapokkal lehet elérni, amelyek szellemiségükben szilárdan kiállnak a krisztusi etika mellett. Természetesen nem tanácsos kizárólag egyházi témákkal foglalkozni, ám minden rovatra belefoglalhatjuk azt az értékrendet, amelyben hiszünk. Kitűnő példa lehet erre – mondjuk – A passió című filmről szóló ismertető vagy egy keresztény olimpiakonok bemutató sportrovat.

Ha a diáklap még megjelenésében, formailag is törekszik szembemenni a szekularizációval, akkor szinte garantált a siker. A színes, látványos, de igénytelen sajtótermékek sokasága helyett a fiatalok előbb-utóbb az igényesebb, tartalmasabb újságok felé fognak fordulni. Vagyis azok felé, amelyek mást és másképpen fogalmaznak meg.

Kiszolgálás helyett szolgálni kell! Alázattal és szeretettel a világi iskolákban is meg kell jeleníteni, hogy az egyházakban mennyi érték halmozódott fel a történelem során. Az ifjúsággal is sikerülhet beláttatni, hogy a hangosabb marketingfogásokat alkalmazó világi helyett a Krisztus-követők lelkét nyújtó útjára lépjen. Hiszen ez az út a mennybe vezet.

Asztali beszélgetések Heller Ágnessel

Sok szeretettel meghívjuk Önt és kedves ismerőseit a Győri Evangélikus Egyházközség Asztali beszélgetések című előadásorozatának ötödik alkalmára.

A disputa címe: *Felelősségérzet.*

A disputa résztvevői: Heller Ágnes filozófus és Béres Tamás, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanára. Moderátor: Ócsai Zoltán győri evangélikus lelkész.

A disputa időpontja: január 20. (csütörtök) 17 óra.

Az előadás helyszíne: Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar, II. számú épület (Győr, Liszt Ferenc út 17.)

A rendezvény ingyenes!

„Világosságot a világnak”

A Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet alapfokú missziói tanfolyamot indít mindazoknak, akiket érdekel a misszió története, bibliai alapja, mai helyzete, illetve akik:

- más földrészek keresztényeiről szeretnének hallani,
- kereszténységüket hatékonyabban szeretnék megélni a világban,
- másokat mai módszerekkel akarnak Istenhez vezetni,
- többet akarnak tudni a világban történő misszióról.

A tanfolyam célja egy átfogó, megalapozott bibliai-missziói látásmód kialakítása. A jelentkezők szeretettel várjuk korra, nemre, felekezetre való tekintet nélkül!

Érdeklődni, illetőleg jelentkezni Aaron Stevensnél lehet (tel.: 1/216-2054/113, e-mail: stevens@pmti.edu.hu).

Memoárcskötet az 5. evangélistáról

Johann Sebastian Bach – A tudós zeneszerző

Ez a lebilincselő életrajz olyan hús-vér, eleven – s hibáktól sem mentes – embernek ábrázolja Bachot, amelyen a valóságban volt, egyszerűsége hasznosítja a Bach-kutatás legutóbbi fél évszázadának minden eredményét. Fényt derít a komponista életét és muzsikáját összefűző szoros kapcsolatára, megmutatja, hogyan jutott érvényre Bach felülmúlhatatlan kreativitása zenészi pályáján, zeneszerzői, előadóművészi, tanári és tudományos tevékenységében.

Megtudhatjuk, hogy fennmaradt – így is nagy számú – alkotása miatt csupán töredékét képviseli a teljes életműnek. Megismerkedhetünk az egyházzenei művek keletkezésének körülményeivel, a kor liturgiájában elfoglalt helyükkel s azzal, hogyan fogadták őket a hívők és Bach feljebbvalói.

A könyv tárgyalja a világi zenedarabokat is – a billentyűs és zenekari műveket, a különleges alkalmakra írott kantátákat –, és részletesen kifejti, milyen célok vezették a komponistát A fűga művésze és a Musikalisches Opfer megírásában. A szerző mindeközben végigvezet Bach életén, bemutatja világát, környezetét születésétől, 1685-től iskolaévein és kisvárosi tisztségein át huszonhét esztendő átívelő lipcsei pályaszakaszáig. Végigjárhatjuk Bach lipcsei lakását, és eleven leírásokat olvashatunk a Bach-ház mozgalmas életéről. A kötet mindvégig a korszak tágabb összefüggéseiben mutatja be Bachot: kora intézményeinek, hagyományainak részeseként, különféle hatások befogadjaként. Christoph Wolff olvasmányos könyvével új mércét állít Bach életrajzírói elé.

A szerző 1940-ben született a németországi Solingenben, egyetemi tanulmá-

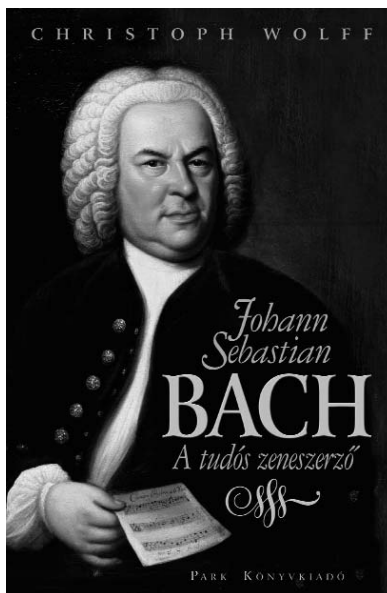
nyait (orgona, régi billentyűs hangszerek, zenetudomány, egyházzene, filozófia és művészettörténet szakon) Berlinben, Erlangenben és Freiburgban végezte. Több egyetemen – a torontói, a princetoni és a Columbián – oktatott zenetörténetet, 1976 óta a Harvard Egyetem zenetudományi professzora. Több mint két évtizede foglalkozik a Bach család zenei örökségével, ő a Bach Compendium társszerzője, a Bach-Jahrbuch című szakfolyóirat szerkesztője és a Grove monográfiák sorozatában megjelent A Bach-család egyik szerzője. Mintegy húszéves kutatásának eredményeként 1999-ben bukkant rá Kijevben a berlini Sing-Akademie több mint ötezer darabból álló, eddig kiadatlan Bach-kéziratokat is őrző gyűjteményére, mely a második világháború során tűnt el. Christoph Wolff 2001 óta a lipcsei Bach Archívum igazgatója.

***

Álljon itt végezetül ajánlásként két – a kötet borítóján szintén fellelhető – idézet a könyv és „alánya” tiszteletéről:

„Johann Sebastian Bach és Christoph Wolff neve hosszú évek óta elválaszthatatlan egymástól. Az, hogy egyikük most megírta a másik életrajzát, a hála és a határtalan csodálat egyértelmű jele. Bach reakcióját nem ismerjük, de biztos, hogy kedvére lenne biográfusának átfogó tudása és éleslátása.” (Gustav Leonhardt csembalóművész)

„A Johann Sebastian Bach – A tudós zeneszerző olyan monumentális mű, amelynek okvetlenül helyet kell kapnia minden muzsikusi és igazi zenekarát könyvtárában. Ez a csodálatos alapossággal felépí-

tett, elmélyült kutatásokról tanuskodó és információkban roppant gazdag könyv nemcsak az óriási Bach-szakirodalmat foglalja össze páratlan alaposággal, hanem minden képzeletet meghaladó mélységben és részletességben értékeli a művész pályáját is. Ha elolvassuk, világosan meg fogjuk érteni, miben áll Bach páratlan teljesítménye, hogyan tört új utat a zenei alkotás terén, és miként hatott az utána következő zeneszerzőkre.

Az életrajzból kilálglik az is, milyen nagy szeretet és tisztelet fűzi Christoph Wolffot Bach – mint zeneszerző, előadóművész, tanár, teológus és vállalkozó – sokoldalú zsenialitásához, egy olyan emberéhez, aki már-már napi harminchat órát tudott fordítani véget nem érő feladatainak teljesítésére. Ez a kötet gondos tanulmányozásra való, újra meg újra el kell olvasni. Bach életművéről, nagyságáról adott egyedülálló kepe sokáig utánozhatatlan marad.” (Isaac Stern)

ÖKUMENIKUS

Első nap

Lelki érettségre hívottatok
(1Kor 3,1–4)

Olvassuk még:

- A „Nem népem”-nek ezt mondom: Népem vagy. (Hós 2,21–25)
- Ki mehet föl az Úr hegyére? (Zsolt 24)
- Az örök idők óta rejtett titok. (Kol 1,25–28)
- Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. (Jn 15,1–8)

Elmélkedjünk együtt!

Szent Pál levelet írt a korinthusi gyülekezetnek. Ez a közösség nagyon fontos szerepet játszott a hit alapjainak lerakásában. Pál lelki érettségre biztatja a korinthusiakat. Hálát ad Istennek azokért a lelki ajándékokért, melyeket ez a közösség kapott. Ugyanakkor szembeesíti őket a köztük lévő szakadásokkal: „Én Pálé vagyok, én Apollósé, én Kéfése, én pedig Krisztusé. Hát részekre szakítható-e Krisztus?”

Az ószövetségi héber hagyományban Isten olyan neveket ad az embereknek, amelyek azok lelki állapotáról beszélnek, hogy őket kitartó hűségre vagy megtérésre hívja. Ezért nevezi Pál a korinthusiakat testieknek, Krisztusban kiskoriáknak, és sajnálkozik azon, hogy nem szólhat hozzájuk mint lelkiekhez. A gyülekezetben belüli csoportosulásokat az éretlenség bizonyítékainak látja, mert nem Krisztus indult a bennük. Szavai nyersegek, mert magatartásuk éles ellentétben áll keresztény elhívásuk nagyszerűségével és isteni eredetével: ők Isten temploma, melyben a Szentlélek Isten lakik; ők Krisztushoz tartoznak, akiben minden ajándék az övék. Ez a Krisztussal való azonosulás magával hozza a missziót is: Pálon keresztül kijelentést kapnak az örök idők óta elrejtett titokról, hogy annak sáfárai legyenek, hirdessék Isten Krisztusban adott szabadítását, és arról átfórmált életükkel is tanúsodjanak.

Jegyezzük meg azt is, hogy a korinthusi szakadások és konfliktusok az evangélium hirdetéséből származtak: „Én Kéfése vagyok, én Pálé.” Itt találkozunk a későbbi szakadások előjeleivel, melyek a történelem során sebeket okoztak Krisztus testén, annak az apostolok által felépített egységén. A mai keresztények, akik az egyház egységéért küzdenek, eljutottak a korai egyház hitének egyre mélyülő megértéséig. Pál kérdése velünk él: „Hát részekre szakítható-e Krisztus?” A lelki érettség fontos eleme a Krisztus által adott egység visszanyerése és megvalósítása. Milyen mértékben származnak szakadásaink hitben való éretlenségünkben és beszűkülő keresztény látásunkból? Hogyan akadályozza szétszakadozottságunk Krisztus gyógyító és megbékéltető missziójának továbbvitelét mai összetört, nyomorult világunkban?

Imádkozzunk!

Kegyelmes Isten, hívj bennünket továbbra is lelki érettségre. Te magadénak akarsz nevezni bennünket. Nyisd ki szívünket és értelmünket elhívásunk nagyszerűségének látására. Add, hogy Pállal, Apollóssal és Kéféssal közösségben járassunk, hirdessük megváltó művedet, és magunkat is odaszánjuk a te szolgálatodra. Ámen.

Második nap

A növekedést Isten adja
(1Kor 3,5–9)

Olvassuk még:

- Ültetett az Úristen egy kertet Édenben. (1Móz 1,26–2,9)
- Megújítod a termőföld felszínét. (Zsolt 104,24–31)
- A teremtett világ sóvárogva várja Isten fiainak megjeleését. (Róm 8,14–25)
- Akik hallják az igét, termést hoznak. (Lk 8,4–15)

Elmélkedjünk együtt!

A korinthusiakhoz szólva Pál használja a plántálás és a növekedés jól ismert képeit. Ez a földművelésből vett hasonlat Istennek az emberek – így a korinthusiak – között végzett munkáját illusztrálja. Isten szolgálatát hív el munkatársakul.

A korinthusiakhoz hasonlóan Isten minket is hív, hogy eszközök, hűséges szolgálók legyünk, akiket munkájuk szerint ítél majd meg az Úr. Nagyon fontos feladat neki szolgálni, valamint felelősséget vállalni az ő dicsőségére végzett munkáért. Fel kell ajánlani talentumainkat annak, akit szolgálunk, és minden képességünket az egyetlen fundamentumra, Jézus Krisztusra kell ráhelyezni, hogy az épület a szeretetteljes szolgálatban épüljön fel.

Isten a világot jónak teremtette. Erről értesülünk Mózes első könyvének első fejezetéből. Az emberiség átlépte feladatkörének határait: lerombolta a tökéletes világot. Ezért kaptuk mi, keresztények az elhívást a világ gyógyításának (Róm 8) szolgálatára. Ez a sokoldalú szolgálat egyesít bennünket. Ennek a szolgálatnak sok olyan részlete van, amely mind a felekezeti, mind a kulturális határokat meghaladja. A világ súlyosan sérült, mint a jerikói úton heverő ember. Nem szabad félni attól, hogy megérintsük világunk sebeit. Isten a mi szolgálatunkon keresztül kíván gyógyítani. A teremtett világ türelmetlenül várja a gyógyulást Istentől.

A keresett egység útján a keresztények megmutathatják, hogy nemcsak Pálhoz és Apollóshoz tartoznak, hanem mindenekelőtt Krisztushoz. Egyedül Krisztus képes arra, hogy növekedést adjon az Atya szeretetében, a Szentlélek és a keresett egység szolgálatában. Ő az, aki az egész világot, különösen annak elesett népeit meg akarja szabadítani.

Imádkozzunk!

Ó Isten, köszönjük neked a bizalmat és az áldást, amelyet felajánlasz mindazoknak, akik országodnak a világba való eljövételéért fáradoznak. Segíts, hogy új utakat találjunk a körülöttünk élők közötti munkád végzésére. Add, hogy szolgáljunk, és ne azt keressük, hogy mások szolgáljanak nekünk. Add, hogy gyógyító erőd munkálkodjon közöttünk. Egy családként egyesülve Fiadban szeretnének hűséges sáfáraid lenni az általad teremtett világban, hogy minden férfi és nő, nagyok és kicsik, minden ember megismerjen téged, az igazi, élő Szabadítót és Teremtőt. Ámen.

Harmadik nap

Jézus Krisztus a fundamentum
(1Kor 3,10–11)

Olvassuk még:

- Követ tesztek le alapul, szilárd követ, drága sarokkővet. (Ézs 28,14–16)
- A kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő. (Zsolt 118,16–24)
- A sarokkő maga Jézus Krisztus. (Ef 2,19–22)
- A kősziklára épült ház nem omlik össze. (Mt 7,24–27)

Elmélkedjünk együtt!

Isten Krisztusban, a Szentlélek munkáján keresztül minden megkeresztelt számára közös alapot vetett. A keresztények ezért megerősíthetik Krisztusba vetett hitüket. Ő az egyetlen fundamentum, amelyre Isten egyháza épül. Mivel senki más nem vehet alapot, a keresztények együtt vallhatják: a fundamentum, amelyre hitük épül, az, amit Isten Jézus Krisztusban cselekedett. Ez a meggyőződés a hála és az alázat forrása.

Az egyetlen fundamentumra való építés küzdelme közben sok keresztényt érnek kihívások. Más hangok kísértének, melyek ellene mondanak Krisztusnak, és elvetik őt. Ilyen helyzetben a keresztények arra hívatottak, hogy kovász legyenek a társadalomban abban bízva, hogy Isten kegyelme támogatja őket. Éppen ezért kísértések között sem szabad ingadozni. Mivel Jézust sokszor elvetették a történelem folyamán, követőinek készen kell lenniük ugyanolyan próbák elhordozására.

Krisztus és az ő tanítása alapján felhatalmazást és erőt nyerünk a mai társadalom kihívásaival való szembesülésre. Mi, keresztények a világban való bizonyágtételünk kiindulásául nem félünk olyan eszközöket használni, amelyeket a világ haszontalannak lát.

Nekünk, keresztényeknek szükségünk van arra a meggyőződésre, hogy a Jézus Krisztusra mint az egyetlen fundamentumra való építés a kezdettől a végzős cél megvalósulásáig magában foglalja Krisztus összes követőinek egységét.

Jézus Krisztus élete és tanítása egészen sajátos és mély alapozaással mutatja meg nekünk minden közös cselekvés és minden egyéni tanúszkodás jellegét. Krisztus szeretetének ereje nagy reménységgel tölt el bennünket, hogy bármi, amit az ő nevében hozunk létre, túléli a nehézségeket, és megmarad, mert ő a kezdet és a vég.

Imádkozzunk!

Urunk, Istenünk! A Szentlélek munkájával megvetted Krisztusban az egyetlen fundamentumot, amelyre egyházad épül. Köszönjük azt, amit Krisztusban értünk cselekedtél. Köszönjük, hogy a romboló erők között is folyamatosan hordozod és óvod egyházadat. Segíts minket is kegyelmeddel, hogy arra az alapra építsünk, amelyet te vetettél Jézus Krisztusban, a mi Urunkban. Ámen.

Negyedik nap

A fundamentumra vagytok
építve (1Kor 3,12–13)

Olvassuk még:

- Jöjjetek, építsük fel Jeruzsálem várfalát. (Neh 2,17–18)
- Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők. (Zsolt 127)
- A kegyelmi ajándékok között különbségek vannak, de a Lélek ugyanaz. (1Kor 12,4–11)
- A gazda kiment, hogy munkásokat fogadjon a szőlőjébe. (Mt 20,1–16)

Elmélkedjünk együtt!

Krisztus Isten ajándéka a világnak. Őbenne az egész emberiség üdvözítése és szabadítása nyilvánított ki. Ő az Isten által adott új élet alapja és forrása. Semmit sem szükséges hozzáadnunk Isten ezen tökéletes ajándékához.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy passzivitásban és elkülönültségben kell maradnunk. Pál ír az alap felépítésére való odaszánásról. Ő megerősíti, hogy elhívásunk van, amelyre válaszolnunk kell. Arra hívatottunk, hogy Isten megújító munkájának munkásai legyünk, akik tevékenyek az ő háztartásában.

Isten különféle ajándékokat adott nekünk (1Kor 12). Ezeket egyetlen célra kell felhasználnunk: Krisztust dicsőíteni és békességének erejét hirdetni. Szolgálatunkban Isten szeretetének és Krisztusban való egységünknek tanúi vagyunk.

Az egyháztörténet arra tanít, hogy nem minden Krisztus nevében végrehajtott tett volt „Krisztus szándéka szerinti”. Sokszor Krisztust és az általa szerzett megbékélést is árnyékba borította az egyházban a fennhéjzás, a szakadások és a hatalmi harcok. Az „egyházépítés” nem lehet egymás elleni felekezeti válaszfalak és saját „emlékműveink” építése.

A mai világban különösen szükség van arra, hogy az egyházak megmutassák: lehetséges egymáshoz hidakat építeni. Láttatunk kell azt, hogy közös szolgálatunk a reménység jele és a Krisztusban nyert egység gyümölcse. Régi sebek gyógyulhatnak be, és lehetséges a mai változó társadalom kihívásaira együtt – egymás sajátos ajándékait tiszteletben tartva – felelni.

Krisztus az a fundamentum, amelyen állva vagyunk egymás testvérei. Ez Krisztus egy, igaz egyházának alapja, mely teljes szeretettel – Istenben bízva, országának eljövételében reménykedve – fordul a szegények és az élet peremére szorultak felé.

Isten megbékéltető szeretete szorongat bennünket, és vezet arra, hogy egyházaink együtt legyenek élő kövek Krisztus egységében. Így lehet a krisztusi fundamentum a világ számára is egyre nyilvánvalóbb.

Imádkozzunk!

Istenünk, köszönjük neked ajándékaidat, a Krisztusban nyert életet és békességet. Te megajándékoztad egyházainkat a kegyelmi ajándékok változatos sokaságával. Add, hogy úgy tekintsünk sokszínűségünkre, mint közös gazdagságra, melyek háznak a jelen világban való építésében segítenek bennünket. Adj erőt, hogy tanúszkodhassunk arról, ami egységünket erősíti, és felbátorít arra, hogy szeretetedet hirdessük a körülöttünk élőknek. Ámen.

S IMAHÉT

2005. január 16–23.

Bibliai szövegek, magyarázatok
és imádságok a nyolc napra

Ötödik nap

Isten ítéli meg építő
fáradozásainkat (1Kor 3,13–15)

Olvassuk még:

- Őrjöze vagyok én a testvéremnek? (1Móz 4,2b–10a)
- Egyedül ellened vékeztem. (Zsolt 51,1–4,9–13)
- Különbnek tartásatok egymást magatoknál. (Fil 2,1–5)
- Egy ember átadta vagyonát szolgálóinak. (Mt 25,14–30)

Elmélkedjünk együtt!

Különleges csoda az évezredek során, hogy Isten elhív és használ embereket, hogy a világban végzett munkájának részeseivé váljanak. Az egyetlen fundamentum megépült, az arra való építés azonban állandó feladat.

Amikor Pál a korinthusiaknak erről beszél, hangsúlyozza, hogy Isten törődik a minőséggel. Megvizsgálja, hogyan végezzük az építés munkáját. Nem a mi munkánk eredménye az üdvösség, de szolgáltatunkért felelősek vagyunk az Úr előtt.

Ezt a megméretést Pál a hamarosan bekövetkező utolsó ítélet tisztogató tűzében látja. Ez számunkra is sürgető: minden alkalmat úgy kell tekinteni, mintha a legutolsó lenne. Nekünk valamennyiünknek oda kell majd állnunk az ítélőszék elé, ahol megméretettünk, hogyan használtuk a kapott ajándékokat az ország építésére. Az Európai Unióhoz most csatlakozó országok egyházai különösen érzik a szolgálat felelősségét népiük új helyzetében. Nem akarnak egyetlen alkalmat sem kihagyni.

Számadással tartozunk Istennek és egymásnak. Különösen igaz ez egyházaink egymáshoz való viszonyában az egység keresésére. A példázatbeli szolgálkhoz hasonlóan ránk bízott a gazda tulajdona. Megkívántatik, hogy jól gazdálkodjunk vele. Közös kincseink vannak: az élet ezen a törékeny bolygón, segítségre szoruló testvérek a világ minden táján, az evangélium drága szavai, melyeket tovább kell adni. Ezek Isten egész népének adtak azzal a lehetőséggel együtt, hogy megosszuk egymással, amit kaptunk, és hogy tanuljunk egymás sikereiből és kudarcaiból. Isten megméri és megítéli, milyen hűséggel végezzük szolgálatunkat.

Imádkozzunk!

Istenünk, azzal, hogy Jézusban hozzánk jöttél, és azzal, hogy gyenge, erőtlén embereket használsz, sebezhető Istennek mutattad magad. Köszönjük, hogy még mindig bízol bennünk, amikor elváród önmagunk felajánlását országod építésének szolgálatára. Add, hogy készek legyünk figyelni akaratomra és szándékaidra. Nyisd meg szemünket, hogy lássuk a környezetünkben élők ínségét és baját. Tégy képessé arra, hogy alázattal készek legyünk tanulni egymástól, hogy egyik legyünk a kölcsönös felelősségben, és készek legyünk odaszánni magunkat a te országod építésére a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen.

Hatodik nap

Isten temploma vagytok
(1Kor 3,16–17)

Olvassuk még:

- Megteremtette Isten az embert a maga képmására. (1Móz 1,26–27)
- Micsoda az ember? (Zsolt 8)
- Isten tulajdonba vett népe. (1Pt 2,9–10)
- Ha valaki énutánam akar jönni. (Mt 16,24–27)

Elmélkedjünk együtt!

Az identitás utáni érdeklődés nem új. Az emberek mindig feltették a kérdést erről önmaguknak, és arra törekedtek, hogy identitásuknak megfelelően éljenek. A mai, állandóan változó és sokszínű világban az önazonosság keresése igen fontos lett. Ezzel a problémával nemcsak egyének küzdenek, hanem közösségek, így az egyházak is. Próbáljuk az azonosságunkat abban megtalálni, ami a többiektől megkülönböztet és egyedivé tesz bennünket.

Pál apostol – bár a kétezzer évvel ezelőtti korinthusi keresztényekhez szól – arra figyelmeztet, hogy az azonosság kérdését egészen más nézőpontból kell kutatni: mi nem azért vagyunk mások, mert különbözünk a többiektől, hanem mert megkaptuk a Szentlélek ajándékát. Azt az ajándékot, amely a bűnbeesés előtt teljesen jelen volt minden emberben, mert Isten képére teremtettünk.

Isten temploma vagyunk, szent és méltósággal teli: senkinek nincs joga ahhoz, hogy lerombolja ezt a templomot. Azok vagyunk, akikkel Isten ott-hon akarja érezni magát, akik között az ő jó Lelke lakik. Isten olyan közösséget akar velünk, amely magába foglalja és megkívánja az egymással való közösséget is. Mivel a közösségbe való hívás túllépi keresztény gyülekezeteink határait, megosztottságunk botránya és felelősségünk még nagyobb. Sürgetően szükségünk van az egységre.

Ugyanakkor a különbségek keresztény azonosságunk részei, hiszen különféle helyzetekben és kultúrákban élünk; nők és férfiak vagyunk; saját véleményeink és népiünk történelme formált bennünket. Azonban bárhol élünk is, bármilyen kihívásokkal kell is szembenéznünk, bármilyen talentumokat kaptunk, a Szentlélek egyesít bennünket, és felkészít arra, hogy Istennek, Jézus Krisztusban nyilvánított szándéka szerint szeretetadásra és elfogadásra is kész közösségekben éljünk.

Imádkozzunk!

Örökkévaló Isten! Te teremtetted az eget és a földet, te alkottad az embert saját képedre, ezáltal te adtál nekünk önazonosságot és méltóságot. Köszönjük neked az élet ajándékát, az életet, mely bennünket hozzád és teremtett világodhoz kapcsol. Segíts bennünket, keresztényeket és a gyülekezeteket, hogy befogadjuk ajándékaid teljességét, és így képesek legyünk legyőzni minden, a teljes életet korlátozó és kisebbitő akadályt. Tölts be bennünket jó Lelkoddal, hogy növekedhessünk Krisztus képére, és így lehessünk annak hordozói a világban. Ámen.

Hetedik nap

Bolondság és bölcsesség – élet
Krisztusban (1Kor 3,18–20)

Olvassuk még:

- A Mindenhatónak lehelete, ami értelmessé tesz. (Jób 32,7–33)
- Az Úr letekint a mennyből, hogy lássa, van-e olyan, aki keresi Isten. (Zsolt 14,1–7)
- Isten a világ szemében bolondokat választotta ki, hogy megsejényítse a bölcséket. (1Kor 1,17–30)
- Atyátok Lelke szól általatok. (Mt 10,17–25a)

Elmélkedjünk együtt!

A demokrácia és a szabadság sok előnnyel jár, de kísértéseket is rejt magában. Ez mind az egyénre, mind az egyházakra érvényes. Az olyan országokban, melyek ősi idők óta keresztények, az egyházakat gyakran kísértette a hatalommal való visszaélés. Ennek következtében tevékenységük Isten igéje helyett inkább emberi lehetőségeket kínált. Ma is megvan a kísértés, hogy a hatalmasokra és a többség által kínált előnyökre építsünk. Ellenkező előjelű kísértés lehet a társadalommal való párbeszéd hiábavalónak ítéltése és feladása. A nekünk adott parancs az, hogy az egyetlen közös fundamentumra építsünk, az ő igéjét. Ez a feladatunk, és ezt semmilyen élethelyzet nem változtathatja meg.

A próféták mindig hangsúlyozták, hogy nem saját szavaikat, gondolataikat vagy véleményüket, hanem az Istentől vett igét hirdetik. Jób is megértette, hogy a bölcsességet nem saját forrásából, hanem Isten ihletéséből lehet elnyerni.

Pál apostol ennek a bölcsességnek a mélységeiben kutató, hogy a megfeszített Krisztust hirdethesse. Úgy döntött, hogy Krisztuson kívül senkit nem ismer és nem hirdet. A keresztre feszített Krisztus üzenetéről kész volt arra, hogy kora bölcsői szemében bolondnak látszon. A korinthusiaknak azt írja, hogy Isten bölcsességének tetszett, hogy a Krisztus megfeszítéséről szóló „igehirdetés bolondsága által üdvözítse a hívőket”. Ez megütközés vagy bolondság volt a kortársak szemében. Pál azonban azt mondja, hogy Isten bolondsága bölcsőbb az emberek bölcsességénél, és Isten erőtlensége erősebb az emberek erejénél.

Az evangéliumokban élénk állított Krisztus nem egy félisten-érosz, hanem olyasvalaki, akinek hatalma nem a világból való. Ő kinyújtja kezét a társadalom peremére kerültek felé; megérinti a haldoklókat; megbocsátja a bűnöket akkor is, amikor az igazak és kegyesek szerint a bűnbocsátnak nincs helye. Ez az az Isten, aki belépett a világba, hogy az emberiség poros útjain járjon! A keresztről szóló beszédünk, mai keresztényekre is bízott. Az egymástól e világ bolondságában szétszakított egyházak egységkeresése bolondságnak tűnhet. Azonban a háborúk és erőszak által szabdalta emberi világban a béke és a megbékélés keresése az egyetlen bölcsesség. A keresztfényben lesz láthatóvá közös bizonyosságtételünk fundamentuma. Krisztusban Isten kinyújtotta kezét az emberiség felé. Bennünket is az őt keresőkhöz küld, hogy hirdessük: az élet útja a megfeszített és feltámadott Krisztuson át vezet.

Imádkozzunk!

Ó Isten, tökéletes bölcsesség és igazság! Te ismeretted meg velünk szeretetednek bolondságát, amikor az emberek egyetlen Fiadat, Jézust megfeszítették, és te kihoztad őt a halálból. Ebben értettük meg végtelen bölcsessedet. Kérünk, vezess bennünket Fiad lába nyomán az életre vezető keskeny úton. Add, hogy egyházad hirdethesse a Jézus Krisztus kereszttjén szerzett üdvösség jó hírét, amely az élet üzenete mindenki számára. Add, hogy egyházad hűséges maradjon hozzád, az egyetlen fundamentumhoz, és így vegye a népeket Lelked bölcsességének megismerésére. Ámen.

Nyolcadik nap

Krisztuséi vagytok
(1Kor 3,21–23)

Olvassuk még:

- Én vagyok az első és az utolsó. (Ézs 44,1–8)
- Örökké tart kegyelmed. (Zsolt 89,1–4)
- Imádják az örökkön-örökké élő. (Jel 4,1–11)
- Ha valaki első akar lenni, legyen az utolsó. (Mk 9,33–35)

Elmélkedjünk együtt!

Krisztuséi vagyunk. Nem máshoz, hanem hozzá tartozunk. Egységünk alapja: a keresztségben Krisztus bennünket magáénak fogadott, és önmagával egyesített. Az egység, melyet Krisztusban egymással megosztunk, nagyobb a múltbeli és jelenlegi különbségeinknél, melyek egyházainkat ma is elválasztják.

Mivel Krisztuséi vagyunk, egymással is összetartozunk, és felelősséggel tartozunk egymás iránt. Ezért hív bennünket együtt mint munka- és szolgáltatásokat testének, az egyháznak építésére. Ezért valamennyi keresztény és egyház arra kapott elhívást, hogy éljen és szolgáljon együtt bizonyosságtételével és a bajban lévők megsegítésével. Éppen ezért szakadásaink, széthúzásunk, személyeken alapuló megosztottságunk – még akkor is, ha a vezetők Pál, Péter vagy Apollós – Krisztusban való testvériségünknek, sőt magának Krisztusnak a tagadása.

Isten templomaként az egyház az istentisztelet helye. Közös istentiszteleteink Krisztushoz tartozásunk legfontosabb kifejezői. Minden közös istentisztelet a szakadásaink feletti győzelem és a Krisztusban máris meglévő egységünk ünneplése. Egyek vagyunk mindazokkal, akik bárhol és bármikor a világon Krisztuséi voltak, és a Szentlélek erejében imádták Istent. Sajnos nem mindig cselekszünk összhangban Krisztusban kapott egységünkkel. Nem vagyunk képesek az Úr asztalánál az eucharisziát/úrvacsorát közösen ünnepelni. Ez a világ előtt is nyilvánvaló jele egységünk hiányosságainak. Ezen a területen nagyon sok a tennivaló minden egyház számára.

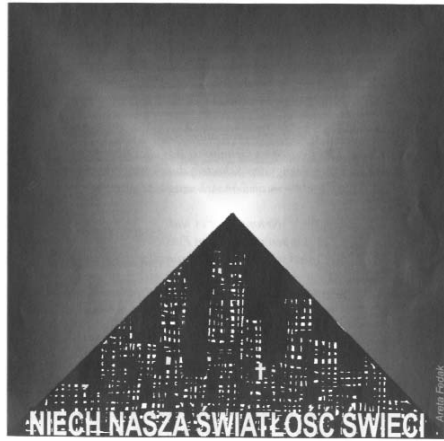
Mivel Krisztus tulajdona vagyunk, Istenhez tartozunk. Pál nagy bátorsággal állítja: „...minden a tietek”. Mi Istennek az egész teremtettségre vonatkozó tervein belül együtt élünk és munkálkodunk minden munkatársunkkal és szolgatársunkkal. Isten a történelemben végzi üdvözítő, összetörteket gyógyító, háborúságban élőket békéltető, az egész teremtettséget megújító munkáját. Isten ugyanakkor ítéletet is gyakorol. Tudjuk, hogy építő munkánkat is megvizsgálja. Tudjuk azt is, hogy jön a végső ítélet, amikor számot kell adnunk cselekedeteinkről. Nem tudjuk, mikor lesz ez az ítélet. Azt azonban tudjuk, hogy az az Isten ítélt bennünket, aki élettel és szeretettel teljes.

Hálát adunk Istennek minden, a teremtésben és a megváltásban adott ajándékáért, és dicsérjük őt, aki bennünket Krisztusban Szentleke által eggyé tesz. Legyen a mi egyházépítésünk, egységkeresésünk Istennek felajánlott, őt magasztaló áldozat.

Imádkozzunk!

Szerető Istenünk! Köszönjük neked, hogy Krisztusban eggyé tettél bennünket. Adj nekünk felismerést és bátorságot, hogy egyházadat egységben és szeretetben építhessük. Add, hogy életünkkel és egyházaink szolgálatával a te szeretetedről tegyünk tanúbizonyságot. Ámen.

Felhívjuk a figyelmet, hogy február 5-én 10 órai kezdettel az Országos Egyházi Iroda épületében (Budapest VIII., Üllői út 24.) a nők világimnapjára előkészítő konferenciát rendezünk. Erre minden olyan érdeklődőt hívunk és várunk, akik gyülekezetükben már tartottak ilyen imaalkalmat, vagy az idén szeretnék bekapcsolódni ebbe a mozgalomba.

Az idei év imnapjának istentiszteletét lengyel asszonyok állították össze *Ti vagytok a világ világossága* címmel. Az előkészítő konferencián erről a témáról hangzik el előadás, és az imnap mozgalom, illetve Lengyelország bemutatásán túl az istentisztelet megrendezésével kapcsolatosan kaphatnak gyakorlati tanácsokat a résztvevők.

A konferenciára való jelentkezést január 30-ig várjuk szeretettel a MEE Női Miszterió, 1450 Budapest Pf. 21. címen vagy a következő telefonszámok valamelyikén: 1/483-2261; 20/824-2791.

Lelkészek evangélizációja az Északi Egyházkerületben (Február 5., Miskolc)

- 10.00: Nyitó istentisztelet – Bozorády Zoltán püspökhelyettes
10.45: Előadás: A Szentlélek szerepe a lelkesz szolgálatában (A spirituális töltődés fontossága) – dr. Fabiny Tamás egyetemi docens, tanszékvezető
11.30: Csoportmegbeszélés
12.30: Ebéd
13.30: Az evangélizáció egyik mai formája: Alpha-kurzus – Sándor Frigyes kerületi missziói lelkesz
14.15: Fórum
15.00: Záró úrvacsorai istentisztelet – D. Szebik Imre püspök

Jelentkezési határidő: január 31.

Jelentkezni lehet az Északi Püspöki Hivatalnál levélben (1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24.), telefonon (20/8244-111), valamint e-mailben (north.district@lutheran.hu).

Ismét szlovák nap Békáson!

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség szeretettel hív minden érdeklődőt január 16-ára, az összejutalás napjára a békásmegyéri evangélikus templomba (1038 Budapest, Mező u. 12., tel.: 1/368-6118). 10 órakor a szlovák-magyar kétnyelvű istentiszteleten Szabó Julianna szolgál.

Közreműködik a pilisszántói szlovák hagyományörző pávakör, amely az ebédet követően 14 órakor ad koncertet.

14.30-kor Kovács Anna tudományos kutató tart előadást a szlovák kisebbség két jelentős alakjáról, Czambel Sámuel nyelvészről és Bachát Dániel evangélikus lelkeszről.

Délután hagyományaink szerint a szlovák gimnázium diákjai énekelnek és táncolnak.

16 órakor a vacsernyén Szpisák Attila szolgál.

A belépés ingyenes, de önkéntes adományait jó szívvel fogadjuk.

Meghívó a Baptista Teológiai Akadémia nyílt napjára

Időpont: február 15. (kedd)

Szeretettel hívunk mindenkit, aki
– missziói vagy szociális munkára érez elhívást,
– az egyházzenei képzésben szeretne részt venni (hagyományos egyházzene, gospel),
– érdeklődik az intézmény missziói küldetése és oktató-nevelő munkája iránt.

Tervezett program:

- 9.30–10.00: Tájékoztató, áhítat
10.00–12.30: Választható óralátogatások
12.30–13.15: Közös ebéd a tanárokkal és a diákokkal
13.30–14.30: Kötetlen fórumbeszélgetés a diákokkal, az intézmény bemutatása
Az ebédrendelés miatt kérjük, részvételi szándékukat jelezzék február 11-ig az 1/342-7534/110 telefonszámon!

Az Evangélikus naptárban megjelent adatok helyesbítése:

Dunaföldvári Evangélikus Egyházközség (Bács-Kiskun Egyházmegye)

7020 Dunaföldvár, Templom utca 36.

Molnár Iván segédlelkész

tel: 75/541-259, 30/513-0898

LOVASTERÁPIA

mozgásszerűlték és szellemi fogyatékosok számára térítésmentesen Pátyon, Budapesttől tíz kilométerre szakképzett lovasterapeuta segítségével délelőtt 9 órától délután 17 óráig.

Érdeklődés és előzetes bejelentkezés: 20/913-3666 vagy 20/933-4391.

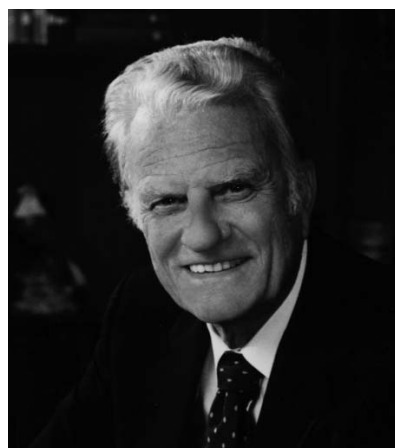
Ökumenikus hírszöttek

► Református az új amerikai külügyminisztertervez

Az újjáválasztott Bush elnök a fekete Condoleezza Rice-t nevezte ki az USA külügyminiszterévé. Rice eddig az elnök nemzetbiztonsági tanácsadója volt. A kinevezés kapcsán az újságírók hangsúlyozták, hogy a külügyminiszter asszony Bush elnökhöz hasonlóan az „újjászületett” keresztények közé tartozik. Így került kapcsolatba a Bush családdal; az idősebb Bush elnöksége idején a német ügyek szaktanácsadója volt. A híradások szerint Rice már éveket ez előtt „megtért”, és a kálvinizmus szigorú irányzatához tartozó egyház tagja, a washingtoni „Nemzeti Presbiteriánus” gyülekezet orgonistája. Lelkészcsaládból származik, apja ugyanennek az egyházközösségnek volt a lelkesze. Rice saját szavai szerint a „tékozló fiú” bibliai történetéről szóló prédikáció hatására tért meg: „Számomra ez volt a fordulópont. Én voltam a tékozló. Én fordítottam hátat a hitnek. Megtérésem óta a Biblia és az imádság központi jelentőségű az életemben” – idézi őt az egyik fundamentalista keresztény lap.

► Billy Graham búcsúevangélizációi

Billy Graham, a világhírű amerikai evangélizátor nagyszabású rendezvényekkel zárja igehirdetői pályáját. Az első ilyenre november 26-án a kaliforniai Pasadenában került sor; a prédikátor egy hatalmas sportcsarnokban négy napig tartó evangélizációt tartott. A nyolcvanhat éves, súlyos betegségéből többé-kevésbé felépült Graham képes volt negyvenöt percen át prédikálni. Ez alkalommal arról is megemlékeztek, hogy 1949-ben, ötvenöt évvel ezelőtt egy Los Angeles-i evangélizációs kampánnyal indult a pályafutása. Hívei azóta szinte „amerikai nemzeti hőst” és „nemzetközi szentet” látnak benne.

Graham Észak-Karolinából indult presbiteriánus (református) személyiség, „aki a 20. század leghíresebb prédikátora lett”. Azt írják róla, hogy „úgy tudott az amerikai elnökök hosszú sorának lelki tanácsadója lenni, hogy soha nem vált foglyává a politikának”. Mindig elkerülte a pénzügyi és szexbotrányokat, amelyekbe számos amerikai televíziós evangélizátor belekeveredett. A pasadenai evangélizációs napokon Grahamet Michael Reagan, a néhai Ronald Reagan elnök legidősebb fia köszöntötte. Saját szavai szerint ő is „1985 óta újjászületett keresztény”. A novemberihez hasonló megrendezést tervezik 2005 júniusában, New Yorkban.

► Szerbiai ökumenizmus

A szerb kormány elnöke, Vojislav Kostunica tanácskozára hívta november végén az ország egyházait és felekezeti szervezeteit, amelyek „hatékony tényezők, különösen a nemzetiségileg vegyes területeken”. „Az egyházak kiemelkedő szerepet játszanak, és nagy a jelentőségük” – jelentette ki a miniszterelnök a konferencia befejezésekor. „Szerbiának létérdeke, hogy az egyházak segítsék megszabadítani a különböző nemzeti-szerű csoportokat a totalitarizmus idejéből visszamaradt politikai manipulációktól” – mondta. Az egyházaknak – szerinte – maguknak kell „megfogalmazni szerepüket a társadalomban”. A megbeszélésen a szerb ortodox, a római katolikus, a református és az evangélikus egyház képviselői vettek részt, és egyetértettek abban, hogy „olyan vegyes területe-

ken, mint a Vajdaság, az egyházak dialógusának és együttműködésének különösen nagy jelentősége van”.

► Latin-amerikai pünkösdisták

Latin-amerikai országokat keresett fel az Egyházak Világtanácsának új főtáncára, S. Kobia. Útja során mindent a pünkösdisták növekvő társadalmi befolyását és igen élénk tevékenységét tapasztalta. Ez a Dél-Amerikában nagy hatású mozgalom újabban megnyílt az ökumenizmus felé. Az EVT-nek a pünkösdistákhoz való új, pozitív viszonyulása „három évtizedet késett” ugyan, de mégis nagyon szükséges, ha a latin-amerikai ökumenizmust fejleszteni akarják, mert a pünkösdisták csoportok a leggyorsabban növekvő közösségek Latin-Amerikában. „A pünkösdisták mozgalom dél-amerikai kontinensen több és más, mint hitelv; egy olyan liturgikai jelenség, amelyben kifejeződik a földrész kulturális sokszínűsége” – mondotta a Latin-amerikai Keresztény Egyházak Tanácsának főtáncára.

► Válaszúton az ökumenikus mozgalom

Az Egyházak Világtanácsa genfi központjában 2004. december 1. és 4. között konferenciát tartottak azzal a céllal, hogy megvitassák, „az ökumenikus mozgalom a 21. század kihívásaira válaszolva miként alakítsa programját”. Az EVT már évek óta kísérletezik a megváltozott viszonyoknak megfelelő új tervek kialakításával. A kereszténység a világ déli részén dinamikus növekedést mutat, míg a fejlett északi országokban az ellenkező tendencia erősödik; az észak-amerikai és az európai egyházak nagymértékben „zsugorodnak”, ami az egyik figyelmeztető jele a körülmények világméretű megváltozásának. A genfi központ azzal kísérletezik, hogy „az EVT tagegyházain túl, a hivatalos egyházak mellett bevonja a nem hivatalos, országokon belüli és nemzetközi kezdeményezéseket, amelyek sokkal élénkebbek és dinamikusabbak, mint a százhusz hivatalos tagegyház nehezen mozgó szervezete”. Az ENSZ-közpület mellett New Yorkban működő képviselői ugyanabban az időben hasonló céllal konferenciát rendezett. Mindkettő nyilatkozatot adott ki, amelyben a hivatalos egyházak és az ökumenikus szervezetek együttműködésére vonatkozó szempontokat fogalmaztak meg.

► Fehérorosz elnöki tiltás

A német lutheránus egyházak éles hangú tiltakozást tettek közzé Alekszandr Lukasenko fehérorosz államelnök legújabb intézkedése ellen, amelyben megtiltja egy 1990 óta megszűnt nélkül folyó segélyprogram folytatását. Az elmúlt tizenévek évbén Fehéroroszországból évente több mint ezer gyermek töltött egy hónapot Németországban családoknál és egyházi szervezeteknél azzal a céllal, hogy „segítsék elfelejteni az 1986-os csernobili katasztrófa következményeit”. Eddig tizenöt ezer gyermek részesült ebben a segítségben, amely „a kölcsönös bizalom erősítését szolgálta”. Lukasenko azért állította le a programot, mert „nem engedi, hogy a fehérorosz gyermekek megfertőzött a fogyasztói társadalom romboló befolyása”.

► Az európai római katolikus püspökök és az unió

Az Európai Unió területén működő Római Katolikus Püspöki Konferenciák Tanácsa (ComECE) részletes állásfoglalást dolgozott ki, kérve, hogy „mélyebb eszmecsere jöjjön létre Európa spirituális és kulturális dimenziójáról”. Kiemelték az Európai Unió bizottsági elnöki tisztétől megvált Romano Prodi által az elmúlt években létrehozott értelmiségi csoportok eredményeit. A csoportok arra törekedtek, hogy „megvalósítsák Európa kulturális és szellemi dimenzióját”. Ezek a közösségek eddig nem hivatalos „tanácsadóként” működtek. Arra mutattak rá erőteljesen, hogy „egyedül a gazdasági integráció képtelen a kibővített uniót egyben tartani”. „A megosztottság és a külső fenyegetettség megszűnésével az európai integráció kulturális és szellemi felelőssége jelentősen megnőtt. Európa

még nem befejezett valóság, hanem folyamat és feladat” – hangoztatja a Római Katolikus Püspöki Konferenciák Tanácsának összefoglalója. „A közös Európa kultúrája sem a nemzeti kultúrák ellentétét, sem olyan vallásnak, mint az iszlám, az ellenzést nem jelentheti” – szögezték le. A konferencia sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy „az új alkotmány preambulum nem hivatkozik kifejezetten a kereszténységre”, ennek ellenére az e tekintetben elért eredményeket üdvözlö. A gazdasági és szociális ügyeket illetően a tanács a közeljövőben új idevonatkozó javaslatokkal fog jelentkezni.

► A vatikáni ökumenizmus legújabb jelei

A Vatikán újra jeleit adta annak, hogy szándékában áll erősíteni az ortodox egyházakkal fenntartott kapcsolatát. II. János Pál pápa visszaadta a konstantinápolyi patriarchának a kereszties háborúk alatt onnan elvitt relikviák egy részét: Aranyaszűz Szent Jánosnak és Nazianzi Szent Gergelynek a keleti kereszténység által lekínált tisztelt relikviáit. Velük együtt Konstantinápolyba utazott, és részt vett az ünnepeken Walter Kasper bíboros, a Pápai Egységtanács elnöke is.

A római katolikus egyház az elmúlt hetekben ünnepeket tartott két, a II. vatikáni zsinat által negyven évvel ezelőtt hozott határozat megszületésének évfordulóján. Mind az *Unitatis Redintegratio*, mind a *Lumen Gentium* zsinati határozatainak érvényesítését a római katolikus egyház központi feladatának jelölte meg az egyházfő. Az első a keresztény ökumenizmust, a második a modern világ felé való nyitás szükségességét taglalta.

► A Vatikán hangsúlyozza a Mária-dogma jelentőségét

II. János Pál pápa a közelmúltban ünneplésen bejelentette, hogy a római katolikus egyház megemlékezik a Mária szepőlőten fogantatásáról százötven évvel ezelőtt IX. Pius pápa által kihirdetett Mária-dogma jelentőségéről. A római katolikus teológusok úgy vélekednek, hogy ezzel a pápa „nem új tanítást hirdetett ki, hanem az ókereszténységben széles körben elterjedt hitelt emelte dogmai rangra”. E tanítás szerint „Mária létének első pillanatától kezdve mentes volt az általános bűnösségtől (eredendő bűntől)”. A katolikus teológia szerint az eredendő bűn a valamennyi embert érintő vétkek összessége.

A bejelentéssel egy időben nyílt meg a Vatikánban a 21. nemzetközi mariológiai kongresszus, amelyen katolikus, ortodox és protestáns teológusok, tudósok vettek részt a világ minden részéről. A december 7-én befejeződött tanácskozást a pápa betegsége miatt Paul Poupard bíboros vezette.

► Új amerikai ökumenikus szervezet

Az Egyesült Államokban új ökumenikus szervezet alakult Keresztény Egyházak Együtt elnevezésű. Az Amerikai Római Katolikus Püspöki Konferencia már hivatalosan is bejelentette részvételét az új ökumenikus szerveződésben, mely magába foglalja a protestánsokat, az anglikánokat, az ortodoxokat és az ókatolikusokat is. A pünkösdisták is kérik felvételüket az új testületbe. Az eddigi ökumenikus szervezetnek sem a római katolikusok, sem a pünkösdisták nem voltak tagjai.

► Forrás: ÖTK

„Tekints vissza harag nélkül”

■ BOLLA ÁRPÁD

Ezzel a címmel jelent meg a múlt század hetvenes éveinek közepén *Maxie Wander* könyve. A hozzánk elsőként érkezett, ön-életrajzi írásokat tartalmazó kötetet férje rendezte sajtó alá az író korai halála után. A rákbeteg asszony szorongásait, rettegését és a „mégis” reményét őrzik a hátrahagyott levelek. Utolsó levelében így ír: „Néha már nem is bízom benne, hogy meggyógyulok. Nagy gyengeség, fájdalom, émelygés – és semmi sem javul. Mégis, néhány napra hazamehetek...”

Különös, de ez a könyvcím nem rákos betegekkel kapcsolatban került elő, hanem az elmúlt év december ötödike után, amikor azon kaptam magam, hogy keserűen méricskélem, kik lehettek, akik el sem mentek a szavazásra, és kik, akik nemmel szavaztak, és akik miatt én is szégyellem magam a határainkon túli magyarok előtt. Mert bár a szavazók között az igen került többségbe, a választásra jogosultak közel kétharmada nem szavazott, így másfél millióan nem voltunk elegenden ahhoz, hogy arra kötelezzük a törvényhozást: adja vissza a határon túl rekedt magyaroknak a magyar állampolgárságot. Visszanézve nem tudom, kikre haragudjak jobban: azokra, akiket egy ilyen fontos nemzeti ügy sem érdekel, vagy azokra, akik lelkiismeret-furdalás nélkül beikszelték a nem szót.

Töprengéseim során Jónás próféta könyvének egyik verse segített: „Az Úr azonban ezt kérdezte: Igazad van-e, hogy haragszol?” (Jón 4,4) A szavazás előtti napon – nem véletlenül – a nyugdíjas lelkész házaspárok budai és pesti találkozásán ugyanerről hallottunk egy határainkon túl élő előadóművésztől, aki *Babits Mihály Jónás könyve* című versét tolmácsolta nekünk. „Lelkem vedd vissza kérlek, mert jobb már, hogy meghaljak, semhogy éljek.” A reménytelenség is úrrá lehet rajtunk, ezt azonban nem engedhetjük meg, mert az Úr azt is kérdezi: „Hol van Ábel, a testvéred? (...) Mit tettél?” (1Móz 4,9-10)

Ahhoz, hogy erre igaz választ tudjunk adni, most, a népszavazás után el kell gondolkodnunk azon, hogy az eredményt azok az országgrészek döntötték el, amelyekben az átlagosnál alacsonyabb az életszínvonal, ahol a leginkább jelen van a szegénység... Mindent megtettünk-e azért, hogy mindezek a körülmények megváltozzanak? El kell gondolkodnunk a népünkbe beleivódott materializmus kérdésén is. Azon, hogy még ma is ez az ideológiájuk azoknak,

akik képtelenek hinni a csodákban, a pozitív változásokban, a még a halálon is túlmutató lehetőségeken. „Ezért szednek szét és bontanak mindent, iskolát, templomot, családot, mindennapi kenyeret, hagyományt. Összerakni egyiket sem képesek. Ez mindig azokra marad utóbb, akik lényében jelen van a Fenség” – fogalmazta meg sokunk gondolatát (mintegy igazolva, hogy mégis van idejében felelősen szóló írástudó) már a szavazás előtti napon *Végh Alpár Sándor*.

Építeni azonban mindig nehezebb, mint rombolni. Az építésre fel kell készülni, azt tanulni kell. Ma mindent csak a befektetés, a megtérülés, a nyereségség és a hatékonyság szemüvegén ke-

resztül ítélnék meg, és így valóban az a látszat keletkezik, mintha a fejlődést az elfogyasztásra szánt javak folyamatos bővülése jelentené. Az érték és az érték-központú gondolkodás hovatovább a gazdaságtalanság forrásai közé sodródik. Nagyon kicsiny pontnak érezzük magunkat ezek után ebben a világban, egyházunkkal, iskoláinkkal, lehetőségeinkkel együtt. Akár a kishitűség is erőt vehetne rajtunk, ha nem tudnánk azt, hogy Isten országában az emberi tudás által alkotott fogalmak elenyésznek, értelmüket veszítik, vagy teljesen más értelmet nyernek. Ezért fogalmaz így evangélikus történelemtanárnk, *Guoth Emil* egy néhány hónappal ezelőtt megjelent cikkében: „A történelemtanár tehát nincs könnyű helyzetben, ha komolyan veszi hivatását, és keresztény nemzeti értékeken alapuló tudást kíván közvetíteni.”

„Tekints vissza harag nélkül.” Szépen hangzik, de legtöbbször nem sikerül. Ennél többet és megvalósíthatóbbat kínál *Christoph Klein*, az erdélyi szász evangélikusok püspöke, amikor az Istenről elidegenedett ember alaphelyzetét mutatja be Káin és Ábel történetén keresztül. Így ír: „A történet túlmutat az adott helyzetet. A megbékélés követelmény két testvér kapcsolatában, pontosan azért, mert gyűlölik egymást. Káinnak testvére őrzőjének kellene lennie. Ez a világban való túlélés egyik előfeltétele, sőt több annál: megbízás a mások iránti felelősségvisselésre és így egyben a megbékélésre is... Ez a történet azonban azt mondja el nekünk, hogy ahol nem tudnak uralkodni a bűnön, ahol nem tesznek semmit az Istentől való távolság legyűrészére az Istentől való elidegenedés érdekében, ott ellenségeskedés támad, testvérgyilkosság történik... A tragikus és bűnös konfliktus következménye a büntetés és az elűzetés.”

A realitáshoz tartozik, hogy mindig is voltak és lesznek konfliktusok. Mi, keresztények azonban sokat segíthetünk a konfliktusok feloldásában, megátolva ezzel a testi-lelki-szellemi gyilkosságot.

Nem az én napom

■ DORÁK ISTVÁN

Tegnap volt a huszadik házassági évfordulónk. Visszagondolva erre a húsz évre, azt mondhatom, én szeretem a feleségemet. Ez a tegnapi nap is olyan meghitt volt. Én virágot vittem, ő különlegesen finom vacsorát készített. Még a gyerekek sem hülyéskedtek, átérték az este melegségét, szépségét. Beszélgettünk – érdekes, mi azért így esténként családilag tudunk beszélgetni. Na, erről ennyit, sárga, zöld – mehetek. Remélem, nem kerülök dugóba, kilencre ott kell lennem.

Meghallgatás lesz. Jó lenne ez az állás, több a munka, de sokkal több a pénz – jól jönne. Izgalmas a mai délelőtt. A feleségem a kisebbik gyerekek kórházba ment. Mostanában a gyerek nagyon fáradékony, sápadt, alig eszik. A körzeti orvos utalta be. Azt mondta, reméli, nincs baj, de jobb az elővigyázatosság.

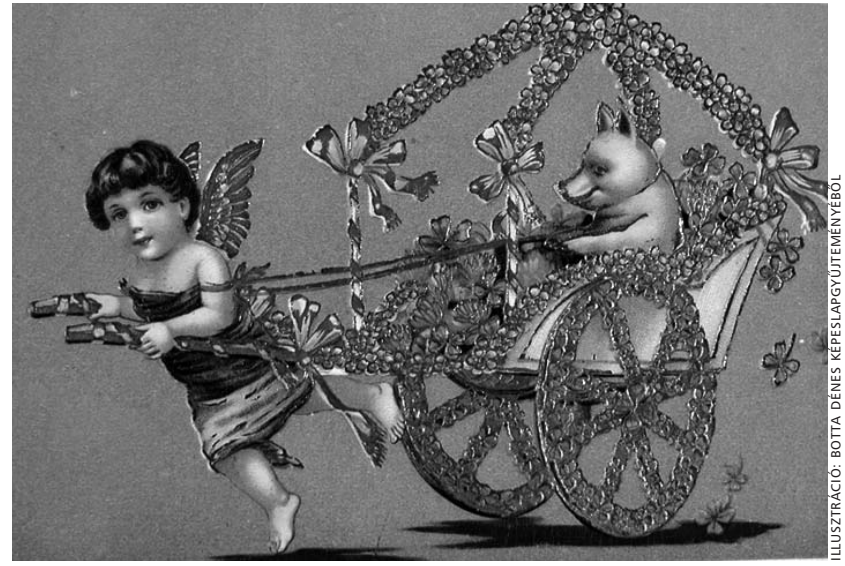
Most nagy baj van, csak ezt ússzam meg! Kormányt félrerántani... Sikerült megállni az árok szélén. Még jó, hogy mögöttem nem jött senki.

Egy picit pihenek, kilihegem magam. Meleg helyzet volt. Na, gyereink tovább.

Még időben megérkeztem. Többen vagyunk az irodában. Behívnak egy másik helyiségbe, kedvesek. Mindent bele!

Úgy érzem, jól sikerült az állásinterjú, még a családomról is kérdeztek. Eredményhirdetés még ma délután. Megvárom. Valahol iszom egy kávé. Két óra, még mindig semmi. A család se keres, pedig visszazapcsoltam a mobilomat. Végre csörög: „Szia, mi újság? ... Ez remek.” A feleségem volt.

A gyereket alaposan megvizsgálták a kórházban. Szinte minden osztályon végeztek vizsgálatot, és mindenki nagyon kedves volt. És semmi baj, egészséges, mint a makk, csak egy kis vitamínhiány; ez pótolható. Na végre, kijöttek az irodából, engem hívnak. Óriási, megkaptam az

Kellőképpen meg is ijedtünk. A nagybikkal semmi gond, a múlt héten volt a zongoravizsgája. Nagyon szép volt, ott voltunk mindnyájan. A tanárnő külön kiemelte, hogy milyen tehetséges. Különben is: mind a kettő remek kis kölyök, jól tanulnak, nem követelőznek, becsületesen teszik a dolgukat.

Nagyon szalad az idő, lassan kilenc, nem illik elkésem. Gyorsabban kell mennem, pedig most sem cammogok. Kapcsoljunk rá! Előzőm kell. Hát ez meg hogy került ide, velem szembe?

állást! Most már szép nyugodtan mehetek haza. Az autóban bekapcsolom a rádiót, zenét keresek. Olyan üres a fejem. Híreket mondanak, háború, halál, baleset, szörnyű... Na, a lottószámok... Már tíz éve játszom ugyanazokkal a számokkal, fejből tudom őket. Még soha nem nyertem, pedig milyen jól jönne. Gondolatban már többször elköltöttem a nem létező nagy nyereget. De ahogy hallom, a most kihúzottak sem az én számaim. Ez nem igaz, már megint semmi...

Nekem miért nincs soha szerencsém?

Élhetek-e a bűnbocsánat ajándékával?

EVÉLET LELKI SEGÉLY

► „Nagymamám arra biztat, hogy minél gyakrabban éljek az úrvacsorával. De ő nem értheti benső vívódásaimat. Amikor az Úr asztalához járulok, nem érzek megkönnyebbülést. Mindenki azt hiszi, hogy milyen rendes vagyok, de én tudom, hogy mennyi bűnöm van. Képmutatásnak tartom, hogy bűnbánóan a lelkész elé lépjek, de a templomkapun kívül mindent ott folytassak, ahol abba hagytam. Lehet, hogy másoknak sikerül, de én úgy érzem, hogy nem vagyok képes a jézusi mérce szerint élni.”

Drága ifjú testvérem! Olyan szeretetreméltóak a sorai! Emberiek, őszinték, és szinte kiált belőlük a tisztaság utáni vágy. Kérem, hogy mielőtt tovább olvassa válaszat, feleljen egy kérdésre: „Mi az Ön életének az iránya?” El kell döntenie, hogy merre indul. Magabiztos lépésekkel jár a széles úton, vagy csetlik-botlik a keskenyen? Mert ha vonzza az örök élet, ha vágyik Isten gyermekeinek boldog szabadságára, akkor meg kell ragadnia a kegyelmet. „Mert a bűn zsoldja a halál, az Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.” (Róm 6,23) Ez a kegyelem az, amely bennünk munkálkodik, amely hatástalanította a bűnnek, a halálos mérregnek a hatását. Ez a kegyelem az, amely egyedül képes arra, hogy életünk irányát megfordítsa. Az örök halál útjáról az örök élet útjára fel.

Szeretettel javaslom, hogy olvassa el Pál apostolnak a rómaiakhoz írt leveléből a hatodik fejezetet. Ennek fényében tekintsen hittel Krisztusra! Ne a saját erejére támaszkodjon, ne a saját erkölcsi elvárásai szerint tekintsen önmagára. Mert őbenne haltunk meg a bűnnek, és támadtunk fel az új életre. Ez nem önszuggesztívó, hanem valóság. Amikor az úrvacsorához járulunk, akkor Isten a szívünkét vizsgálja. Melinda, nem az a döntő, hogy mások jónak vagy rossznak ítélnék-e meg! Az a fontos, hogy a szent Isten elé jötem, és gyermeki bizalommal borulok le előtte. Rábízom magam. Hiszek a felmentő szónak.

Kedves testvérem, nem ismerem az életét, de bármilyen bűnnel odamehet Krisztushoz. Jézus pedig ezt mondta neki: „Én sem ítélek el téged, menj el, és mostantól fogva többé ne vékezz!” (Jn 8,11) Jézusnál

mindannyiunk számára van bocsánat. Természetesen a küldő, elbocsátó szó is ugyanolyan hangsúlyos! Az ember csak akkor tudja „megkönnyebbülni” elfogadni a bűnbocsánatot, ha elhatározta, hogy nem akarja folytatni vétkeit. Nem itt van a probléma, Melinda...?

Soraiból azt olvasom ki, hogy van egy nyilvánvalóan felismert bűne, amellyel azonban nem akar végezni. Még édes az Ön számára, még nem undorodott meg tőle. Higgye el nekem, hogy csak úgy tudja örvendezve átvenni a bűnbocsánat ajándékát, ha akarja, hogy a bűnbocsánat meg is tisztítsa a szívét, a lelkét és a testét!

Testvérem! Senki sem képes maradéktalanul a jézusi mérce szerint élni. De amikor a terített asztalhoz járulunk, kések vagyunk az ömberünket odavinni és halálba adni, sőt eltemetni. Ne feledje, hogy az úrvacsorában Krisztus valóságosan jelen van! Ha kész a szívünk arra, hogy új életre támasszon fel bennünket, akkor ő ezt meg is teszi. Ennek viszont az a kockázata, hogy más lesz a világnézetünk, hogy érdeklődési és baráti körünk megváltozik, hogy megszakitunk bizonyos kapcsolatokat, és újakat kötünk, sőt még az ízlésünk is más lesz! Olyan jó lenne, ha bekapcsolódna egy ifjúsági bibliakörbe! Olyanba, ahol őszintén beszélhet kétségeiről, mert megértik, de pásztori szeretettel terelgetik, ahol kérdéseire választ kap, és lelki támaszt talál. Írjon vagy hívjon, ha ebben segítség van szüke.

Imádságos szeretettel gondol Önre:
■ SZŐKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott választ lapunkban is megjelenjen.

Fölötted ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad. (Ézs 60,2)

HETI ÚTRAVALÓ

Fölötted ott ragyog az Úr, dicsősége meglátszik rajtad. (Ézs 60,2)

Vízkereszt ünnepe után az utolsó héten az *Útmutató* reggeli igéi Krisztus dicsőségét hirdetik. A mai istentisztelet bevezető keretversében az Úr maga mondja ezt: „... megjelenik az Úr dicsősége, látni fogja minden ember egyaránt.” (Ézs 40,5) A megváltó Isten dicsősége Jézus Krisztusban és a megváltottakban válik láthatóvá. Az Úr megdicsőülésének csak a három „oszloptanítvány” lehetett szem- és fültanúja; ugyanazt a mennyből jövő szótartot hallották, amely Jézus megkeresztelkedésekor is elhangzott. Most Isten kiegészítette ezt: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, reá hallgassatok!” Mi sem láthatunk mást hitünk szemével, „csak Jézust egyedül”, de az ő szava bátorít: „Keljtek fel, és ne féljétek!” (Mt 17,5-8.7) A ma fehéren ragyogó oltárterítő csak halovány visszfényre lehet a megdicsőült Krisztus jelenlétének. Istenünk nemcsak a teremtéskor mondotta: „Legyen világosság!” (1Móz 1,3), hanem ma is ő gyújt „világosságot szívünkben, hogy felragyogjon előttünk Isten dicsőségének ismerete Krisztus arcán” (2Kor 4,6). Luther arra figyelmeztet: „...óvakodj attól, hogy csak úgy az ige nélkül kalandozva Krisztust Istentől elszakítsd. Aki tehát Krisztust hallja és látja, legyen bizonyos, hogy Istent hallja és látja.” Az Őszövegtől csak Krisztusban értjük helyesen, ha a szívünkrol elvettük a lepel. Átéltük-e már ezt a csodálatos találkozást Istennel, amelyben Mózesnek és Pálnak is része volt? Pál így ír erről a találkozásról: „Mi pedig, miközben fedetlen arccal, mint egy tükörben szemléljük az Úr dicsőségét mindnyájan, ugyanarra a képre (Jézuséra) formálódunk át az Úr Lelke által dicsőségről dicsőségre.” (2Kor 3,18) Ekkor megtapasztalhatunk valamit e heti igénk kijelentéséből is, meghallhatjuk Urunk hívását: „Kövess engem!”, és elmondhatjuk azoknak, akikkel találkozunk: „Megtaláltuk (...) Jézust”, „jöjj, és lásd meg” (Jn 1,43-46) te is az Isten Fiát! János szóhasználatában a hit magában foglalja az engedelmisséget is: „Aki hisz a Fiában, annak örök élete van...” (Jn 3,36) Reformátorunk hozzáfűzi: „Az örök élet előre az enyém. Ha meg nem kapom itt e földön, odaát már soha többé nem jutok hozzá.” Krisztust is megilleti a Miatyánk dicsőségmondása; mert János szerint (is): Jézus szeret minket, vére által megszabadított bűneinktől, s „országát népévé tett (...) az ő Atyja előtt: övé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké. Amen.” (Jel 1,6) Jézus önkijelentése bizonyágtétel az Atyával való egységéről, és az őt ismerők számára a legnagyobb kegyelmi ajándék egyben: „Én vagyok a világ világossága: aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az (örök) élet világossága.” (Jn 8,12) Ha Jézus bennünk él, akkor már most igaz a kijelentés: „Ti vagytok a világ világossága.” (Mt 5,14) Bárcsak minden istentisztelet végén az új (immár harmincéves) fordítás szövege szerint hangzana fel az ároni áldásban a háromszor szent Isten neve: „Ragyogtassa rád orcáját az Úr” (4Móz 6,25)! Kedves Olvasó! „Áldjon meg téged az Isten...!” (EÉ 46,3)

■ GARAI ANDRÁS

Születésnapján, január 5-én népes családi körben került sor *Benczúr László* nyugdíjas angyalföldi lelkész (aki egyben püspöki titkár is volt tizenhárom éven keresztül) köszöntésére a Szilágyi Erzsébet fasori kápolnában és püspöki hivatalban. A bevezető áhítat keretében *D. Szabik Imre* elnök-püspök az Isten áldását elfogadó, azt hosszú évtizedeken át hűségesen továbbadó és gazdagon megsokszorozó szolgatársért adott hálát az egyház Urának. *Gáncs Péter* püspök és *Szemerai Zoltán* felügyelő az angyali derűt és szeretetet sugárzó „vízkereszti bölcsőt” köszöntötte a Déli Egyházkerület nevében.

Dr. Hafenscher Károlynak, az ünnepelt barátjának méltató sorával az *Evangelikus Élet* nevében is köszöntjük Benczúr Lászlót!

► **Keresztury Dezső egyik utolsó írásában, az *Önarcképek* címűben mondja azt, hogy azelőtt borotválkozás közben belenévezve a tükörbe rendszeresen megkérdezte: „Ki vagyok?” Egy idő óta azonban már csak azt kérdezi: „Ki voltam?” Benczúr László kilencvenedik születésnapja alkalmából hadd kérdezzem most én is így: „Ki is volt Laci bácsi az én számomra az elmúlt évtizedekben?” Atyai jó barát – szoktam mondani. Valamivel több mint tizenegy év van közöttünk, de ez nem jelentett akadályt barátságunkban. Néhány vonást hadd elevenítsek fel most Benczúr László általam ismert arcképeiről.**

A gyermekmunka lelkes híve. Az ötvenes évek elején egyszerű, gépelt papíron küldte a hittan-előkészítőket, gyermek-bibliaköri felhasználás reményében. Megtanultuk belőlük, mi az a „belső cél”, mi az aranymondás, és hogy miként dolgozzuk fel. Később ezeket az előkészítőket *Sátory Tilda* közreműködésével „flanellográfus javaslatokkal” egészítette ki.

Laci bácsi számomra teológiai cikkíró volt. Tőle tanultam *Barth*, *Thurneysen*, *Lüthi* gondolatait, *Barmen* tételeit, *Niemöller* szolgálatát, *Bonhoeffer* jelentőségét. A

Teológia című, rövid életű lapunkban, a *Lelekipásztornak* és az *Evangelikus Élet* hasábjain ezek voltak a témái.

Előadóként is megismerhettem őt. Főti konferenciák, például a segédlelkész-konferencia, az egyháztörténelmi konferencia, az evangélikus írók konferenciája rendezőjeként és előadójaként figyeltem rá. Gyenesdiáson is ott volt az egyetemista- és nemzetközi diákkonferencián. Nemcsak beszélt: mondott is valamit, mindig kritikusan, mindig teológus módra és nagyon biblikusan. A nyolcadik parancsot Laci bácsinál

Benczúr László kilencvenéves

komolyabban senki sem vette. A lutheri *Kis káté* értelmében mindeneket jóra magyarázott.

Sokat olvasó embernek ismertem meg őt; magyarul és németül egyaránt olvasott, aláhúzta a lényeges mondanivalót, szorgalmasan jegyzetelt. Szinte irigylésre méltó az irodalmi tájékozottsága. A széphez, az esztétikumhoz is van érzéke, a zene, a művészet, az építészeti kérdései is érdeklik. Szeretett énekelni, s a rendszeres koráléneklést ördögűzésre is használta. Kiénekelte önmagából a kisebbrendűség érzését, mások keserűségét.

Rendszeres bibliavető és igét hallgató lelkész. Családjával, feleségével együtt naponta közösen imádkoznak, hálaadással és könyörgéssel járulnak Urunk elébe, aki megígérte, hogy imádkozik tanítványáért, Péterért, hogy el ne fogyatkozzék a hite. Ő tanította meg Laci bácsit is imádkozni másokért, hogy azok is erősíthessék testvéreiket (Lk 22,32a).

Több jó barátját rendszeresen emlegette: *Koren Emil*, *Groó Gyula*, *Lehel Ferenc*, *Nagy Elemér* és még sokan mások tartoztak a sorba. Volt néhány példaképe, akikről szívesen írt: például *Járosi Andor*, *Reményik Sándor*.

Életében nagy fordulatokra is képes volt. Tanított hittant, volt parókus, püspöki titkár, most pedig aktív nyugdíjas.

Kolozsvár szellemének szerelmese, aki Sopronnal, Bázellel egyenértékűnek tartotta az erdélyi protestáns teológiát.

Hídverő és békítő lelkész. *Ordass Lajos* baráti köréből *Dezséry László* és *Káldy Zoltán* munkatársa lett. Mindhármuk munkáit teológiailag is analizálta, de sajnos ezek az írásai nem kaptak méltó visszhangot. Tudott megbocsátani, annak is, aki kitétte hivatalából, annak is, aki nem értette meg. Bocsánatból élt és bocsánatot gyakorolt.

Svájc közelebb volt hozzá, mint Németország, Bazel közelebb, mint Erlangen, Bossey közelebb, mint Tübingen. Nehéz próbák után talpra tudott állni. Első felesége, *Márta* betegsége és halála, testvére tragédiája, családi problémái, egyre gyengülő látása és hallása mind új feladatot jelentett számára. Csak egyetlen momentumra emlékeztek: 1956 karácsonyára, amelyet családjuk körében töltött.

Mindig jó beszélgetőpartner volt, aki meghallgatta az embert, de nem mondott mindig igent a beszélgetőtárs véleményére, sőt tudott élesen kritikálni is.

Könyvbarát volt, olyan, aki nemcsak olvassa, de be is köti a könyveket, nemcsak aláhúzza a fontos sorokat, de jegyzetekkel is kiegészíti a mondanivalót, és aki el is tudja bocsátani könyveit, egy életen át gyűjtött teológiai és irodalmi kincseit.

Nemcsak a református és az evangélikus teológusokat ismerte, hanem az ortodox hátterű *Dosztojevszkijt* is, akitől megértést, szeretetet, jános teológiát és morált tanult.

Kapcsolatot tartó és kapcsolatot megbecsülő lelkész. Fehér bottal is megjelent az *Evangelikus Értelmiségi Műhely* alkalmain éppen úgy, mint a nyugdíjas lelkészek klubjában. Félelmetes bátorsággal szelte át a budapesti közlekedési csomópontokat, és jelent meg közöttünk, őt féltő barátai között. Mosolygva mesélte, hogy mindig akad egy „angyal”, aki segít a buszon, a metrón, és a zebrán való átkeléskor stb.

Családszeretete, összetartó ereje példamutató abban a korban, amikor szét-esnek a családok. Feleségével, *Judit*tal együtt tesznek ki egy embert; ahogy nekem a telefonba mondta: mindkettőjük túrelme, segítőkészsége modellértékű.

Néhány vonást villantottam fel csupán az atyai jó barátokról. Mások bizonyára még többet és mást is tudnának mondani. Mindezt nem emberdicsőítésnek szántam, hanem hálaadásnak, Laci bácsi egyik kedves zsolnája, a 8. zsolnárszavaival: „...micsoda a halandó – mondom –, hogy törődsz vele, és az emberfia, hogy gondold van rá? (...) Ó, Urunk, mi Urunk! Mily felséges a te veled az egész földön!”

■ **Atyafiúi barátsággal: KÁROLY (ID. DR. HAFENSCHER KÁROLY)**

Kedves Testvéreink!

Az egri evangélikus gyülekezet orgonát épít templomépítő lelkészünk fia, ifj. Garam Lajos és családja segítségével. A szükséges költségek háromnegyed részét koncertjeik alkalmával ők gyűjtötték össze. Gyülekezeteink segítségét kérjük a fennmaradó egynegyed rész összegyűjtéséhez. Szeretettel várjuk adományait a következő OTP-számlaszámra: 11739009-20112062.

Köszönettel és áldáskívánással az egri evangélikus gyülekezet

Krisztusban bízva tudatjuk mindenkivel, aki ismerte és szerette, hogy **dr. Molnár Gyula**

ny. statisztikusnak, költőnek, a Székesfehérvári Evangélikus Egyházközség tiszteletbeli felügyelőjének temetése január 14-én, pénteken 14 órakor lesz a székesfehérvári evangélikus templomból (Székesfehérvár, Szekfű Gyula utca 1.) az evangélikus temetőben.

A gyászoló család és az evangélikus gyülekezet

„Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.” (1Kor 13,13)

A szeretet szó gazdagságának jegyében vettünk búcsút ifj. *Hegedűs Lóránt* szolgálattal – református szertartás keretében – *Loós Gyuláné* szül. *Kovács Margittól* (1914–2004) vízkereszt délelőttjén a Szent István-bazilika Szent Jobb-kápolnájában.

Mindenki Mancsi nénije – így hívták őt az árvák a Rózsák terén, a Protestáns Árvaházban. Itt dolgozott 1934-től 1940-ig tanítóként, pótédesanyaként, szerető gondozóként. 1997-ben még boldogan és sokan találkoztunk az árvaház fennállásának 100. évfordulóján, amelyre örömmel jött el, s emlékezett a többiekkel együtt. A szeretet, a másokért való élet volt a lételeme kilencven évig. Hitét mindvégig megtartva ment a mulandóság országából az örökkévalóságba. Hálával emlékeznek rá neveltjei s az utódintézmény nevében:

GAÁL JÁNOSNÉ igazgató, *Evangelikus Kollégium*

ISTENTISZTELETI REND | 2005. január 16.

Vízkereszt ünnepe után utolsó vasárnap. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Mt 17,1–9. Alapige: ApCsel 26,9–20. Ének: 280., 338.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. dr. Széchy Béla; **II., Húvösvölgyi út 193., Főbék** de. 10. Herzog Csaba; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Vati Zsuzsanna; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (összegyülekezés napja) Szabó Julianna; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (családi) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solyvár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (ifjúsági) Zászkaliczky Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; du. 6. (magyar) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidéliusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Jutta Hausmann; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Smidéliusz András; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Joób Máté; du. 6. (vespera) Győri Tamás; **XI., Németszőlgyi út 138.** de. 9. Győri Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Béres Tamás; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. Börönte Mária; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Eszlényi Ákos; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Wiszkidenszky András; **Rákossiget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Wiszkidenszky András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (ref. templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solyvár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ **Összeállította: BODA SZUSZA**

„Fénylő csillag volt a magyar égen”

Kétszáznyolcvan éve született Rákóczi tudós evangélikus orvosa

■ DR. FABINY TIBOR

Német, osztrák és svéd levéltárakban számos érdekes adatra lelhetünk, ha a Rákóczi-szabadságharc kevésbé feltárt nemzetközi vonatkozásait kutatjuk. Így akadtam az elmúlt évtizedek során olyan egykorú levelekre, amelyek alig ismert személyekre hívják fel a figyelmünket, vagy amelyek új megvilágításba helyeznek addig elhanyagolt összefüggéseket. Ilyen például Halle híres árvaházának szerepe a magyar szabadságharc gyógyszerellátásában, vagy egy svéd ötvösművész – *Daniel Warou* – hozzájárulása a magyarok felekezeti békéjének megteremtéséhez. Most a hallei magyar kapcsolatok érdekes fejezetéről esik szó.

A nagy pietista teológus és nevelő, *August Hermann Francke* professzorsága idején kétszázötven magyarországi és erdélyi tanuló volt a hallei egyetemen és az általa alapított árvaházban. Talán ez is szerepet játszott abban, hogy a professzor fokozott figyelemmel kísérte Rákóczi szabadságharcát. Francke egyszerre volt teológus, misszionárius és diplomata. Tudta, hogy *I. Frigyes* porosz király szövetségben van ugyan a *Habsburgokkal*, de a protestánsok iránti rokonszenve e politikai érdeknél is erősebb. Francke ezért titkos összekötőként felhatalmazta bizalmasát, *Anhard Adelungot*, hogy – boroszlói székhellyel – kísérje állandó figyelemmel a magyar hirtorsosok hadi helyzetét, és keressen kapcsolatokat az északi protestáns udvarokkal.

A hallei árvaházat *I. Frigyes* még brandenburgi választófejedelem korában, 1698-ban gyógyszerértári joggal is felruházta. Halleban tanult ekkor a selmebányai származású *Máday Dániel* orvos, akinek utóbb a fia és az unokája is Francke intézményeiben lett kiváló orvosnár. E kapcsolatoknak is volt köszönhető, hogy a felső-magyarországi harcok gyógyszerellátása a vártnál is jobban működött. *Adelung* örömmel fedezte fel, hogy Selmebányán egy olyan né-

Dr. Lang Jakob Ambrus romos síremléke a konstantinápolyi idegen temetőben

met evangélikus orvos működik, aki fiatal kora ellenére már nagy hírnévre tett szert. Ez az ember egy nürnbergi evangélikus lelkész fia volt: *Jacob Ambrosius Lang a Langenthal*.

A csaknem egész életét második hazájának és vezérő fejedelemének szentelő *Lang Jakob Ambrus*, aki a kuruc hadsereg tábori főorvosa és Rákóczi hűségese híszorvosa lett, a Nürnberghez közeli Esslingenben született 1663-ban. Langenthal előnevét és nemességét *I. Lipóttól*

curatoriumokat létesített. Ezek gyógyszerészei is neki voltak alárendelve. (A fejedelem is Vihnyén keresett gyógyulást 1704-ben és 1708-ban.)

A többnyire *Adelung* közvetítésével beszerzett külföldi gyógyszereket és egészségügyi anyagokat *Lang doktor Selmebányára* irányította. Itt létesítette 1708-ban az ország központi patikáját. (Hasonló központtal a Rákóczi idején fénykorát élő osztrák hadsereg sem rendelkezett.) Innen juttatta el a feldolgozott gyógyszereket a katonai körzetek-

Francke hallei árvaháza, 1730

kapta 1695-ben, amiért orvosi tudásával kitűnt a császár betegsége idején.

Rákóczi először 1704-ben hívatta Selmebányai betegágyához a szegedi táborba, jóllehet környezete akkor még bizalmatlankodott német származása miatt. A kiváló medikus azonban nemcsak legyőzte tudásával a támadó maláriát, hanem jó szervezőképességével is egyre nagyobb tiszteletet vívott ki. A kuruc seeregtestek nagyfokú decentralizáltsága arra készítette, hogy a fejedelem 1705. februári pátenzával megszervezte az ezredbeszéli státust, és megfogalmazza az azt gyakorló kötelességeit. Intézkedett a tábori kórházi ellátás zavartalansága felől. A téli szállások közelében sebesülteket gyűjtő helyeket, másutt ispotályokat és lazaretumokat rendezett be. *Bercsényi Miklósnak*, *Esterházy Antalnak* is mindig *Lang doktorhoz* kellett fordulnia gyógy-szerek ügyében.

Lang Jakob Ambrusnak gondja volt az utókezelések biztosítására is: a Selmebányához közeli Vihnye vagy a Körmöchöz közeli Stubnyafürdő gyógyító hévízeihez irányította a betegeket, s ott lábadozó-utókezelő kórházakat, úgynevezett

be, várakba és a curatoriumokba. Amikor az ellátás különböző okokból akadózott, *Bercsényinél* járt közben, hogy „atyai érzéssel gondoljon szegény beteget sorsára”, majd *Károlyi Sándornak* is írt, hogy „tekintsen kegyes szemmel betegneik nyomorúságára”.

Lang doktor lelkiismeretessége és szakértelme révén rövidesen az udvari tanácsnak is tagja lett. Hírneve túlterjedt az országhatárokon. *Rákóczinét* 1707-ben mint udvari orvos elkísérte Berlinbe. Az emigrációban is hűségesen kitartott szeretett fejedelme mellett, akinek javaslatára Párizsban *XIV. Lajos* betegágyánál is – a francia udvar féltékeny orvosai között – ő vezette a konzultációt. *Rákóczit* végül elkísérte Rodostóba is. Amikor haza akart látogatni szülőföldjére, útközben, 1725. január 14-én érte a halál.

Maga a fejedelem állítottat neki síremléket a konstantinápolyi temetőben. Kortárs, *Zabler Jakob*, a sokat szenvedett bártfai püspök úgy említi őt, mint „clarissima stella Pannoniae”.

Lang Jakob Ambrusra, hazánk egykor valóban fénylő, de azóta sokak által elfeledett csillagára hálával tekinthet az utókor.

AJÁNLÓ

Otthon a természetben

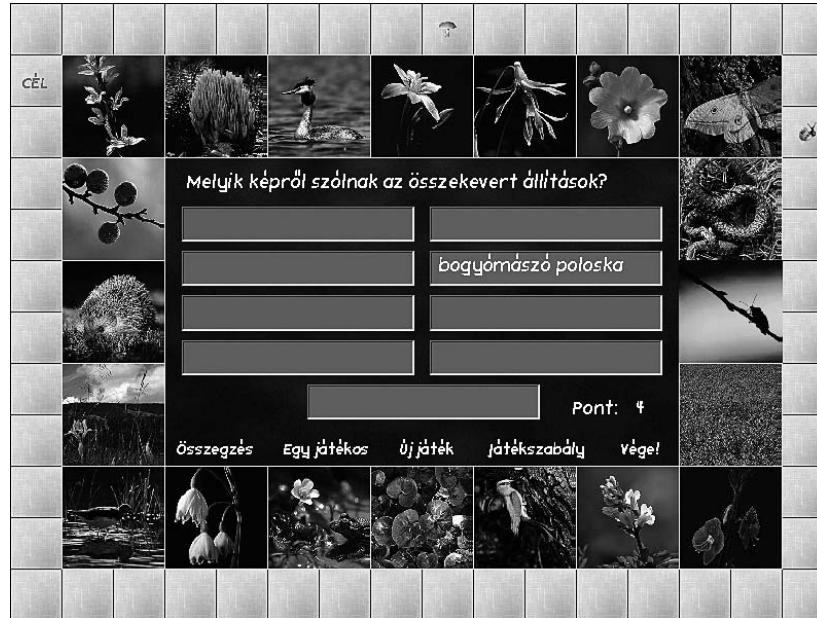
Az Otthon a természetben címet viselő interaktív CD-ROM lényegében kettős feladatra vállalkozik. Egyrészt bemutatja – elsősorban a hazai – természet szépségét, ugyanakkor lehetőséget ad az ökológiai tudás és a fajismeret bővítésére. Egyforma „haszonnal” nézegethetik tehát azok, akik egyszerűen csak gyönyörködni akarnak Zsila Sándor fotóművész szébbnél szebb természetfotóiban, és azok is, akik a szó legszorosabb értelmében véve növény- vagy állattant szeretnék tanulni.

A korszerű pedagógia legfontosabb szemléletbeli újdonsága az, hogy – a tények és a konkrét ismeretek fontosságának megőrzése mellett – a tanítás-tanulás súlypontját eltolja a képességek fejlesztése felé. Bár már régóta hangzatosnak ezt az alapelvet, nem sokat léptünk előbbre e téren. A váltás azonban hasznosítható. A 2003. évi Nemzeti alaptantervben, a Nemzeti fejlesztési tervhez kapcsolódó programfejlesztési munkafüzetekben, de még a közoktatásra fordítható európai pénzek pályázati kiírásaiban is a kompetenciák fejlesztése a kulcsfogalom. Az ehhez vezető egyik legjobb út a világ komplexitásának bemutatása, megértése, valamint a tudomány- és tantárgyközi szemlélet fejlesztése. Ez a CD ezt a célt maximálisan szem előtt tartja. Üzenete, hogy a tudomány és a művészet segíti egymást a világ teljesebb megismerésében.

A CD-ROM célja alapvetően a tanulók természetszemléletének formálása. Egyrészt a természet megismerésével, szépségeinek felvillantásával, másrészt az ember és a természet korszerű, nem a természet leigázására törekvő, hanem azzal harmonikusan együtt élő kapcsolatának bemutatásával. Így elsősorban a környezeti nevelés területéhez nyújt egy újabb lehetőséget, de a fentebb említett pedagógiai törekvések révén szinte minden nevelési területre befolyással van. Hiszen a feladatok megoldásához sok-

szor türelem, precizitás, pontos fogalom- és fajismeret szükséges, szintidőn belüli teljesítésükhöz pedig gyorsaság, koncentrációképesség is kell. Az egyes feladatok fejlesztik a tanulók térképességét, megmozgatják a fantáziájukat stb.

Tartalmát tekintve mintegy félezer művészi természetfotó képezi a CD anyagának alapját. Ezek fajokat, élőhelyeket, valamint az élőlények és környezetük természetes kapcsolatát mutatják be, azonban nem a „dokumentumfotózás” mindennapi eszközeivel, hanem a művész sajátos látásmódjával. Pedagógiai szempontból az ismeretanyag mély-

ségét tekintve elsősorban a 10–18 éves korosztály számára terveztük. De eredményesen használhatják a természet vagy az igényes számítógépes játékos feladatok iránt érdeklődő még fiatalabbak is, felső korhatár pedig nincsen.

A mai gyerekek és felnőttek jobban ismerik távoli tájak egzotikus növényeit és állatait, mint hazánk élővilágát. Pedig nálunk is vannak érdekes fajok, különle-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla

ges virágú növények, csillogó szárnyú pillangók, különös életmódú és megjelenésű madarak, a gyönyörű és egészen sajátos tájakról nem is beszélve. Ezekről rengeteg kép készül, amelyek azonban alig jutnak el az érdeklődőkhöz. Napjainkban a technika fejlettségi szintje megteremti annak a lehetőségét, hogy a meglévő érdeklődést kielégíthessük, illetve újabb és újabb híveket nyerjünk a természetet kedvelők, védők és oltalmazók táborának, hiszen a ritka, érdekes vagy védett fajokat bemutató képek szó-

razokozó formában, interaktív módon, feladatok megoldása során – ha úgy tetszik, játékosan is – újra előkerülhetnek.

Ezzel a CD-vel élvezet a tanulás. Nemcsak azért, mert a tanulnivalót szép képekhez köti – és esetenként még az éppen látható állat hangját is meghallgathatjuk –, hanem azért is, mert változatos didaktikai játékokat is kínál, s azok segítségével tanítja, illetve teszi próbára a „nézőt”. Aki a játékokra kattint, az a legkülönbözőbb felismerési, párosítási és emlékezetpróbáló feladatok közül választhat. Aki viszont csak úgy böklászni szeretne a képek és szövegek között, megteheti. Biztos, hogy még a találomra való tallózástól is gazdagodnak az ismeretei, és felüdül a látott szépségektől.

► www.zsila.hu

A CD-ROM megvásárolható a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület irodájában (Budapest VII., Almási utca 6. fszt. 4.) kedden 15–18. ig, csütörtökön 8–12-ig. Egyeztetve bármikor megrendelhető a 1/321-4796 telefonszámon vagy a mkne@mail.datanet.hu e-mail címen. Ára 2500 Ft, postai úton: 3500 Ft.

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

„Gyűlölöm, megvetem ünnepeiteket...” (Ám 5,21)

Idézet Ézsaiás 58,7–14-ből: „Oszd meg a kenyeredet az éhezővel, vidd be házádba a szegény bujdósókat, ha mezítelen látsz, ruházd fel, és ne zárkózz el testvéred elől! Akkor eljön világosságod, mint a hajnalhasadás, és hamar beheged a sebed. Igazságod jár előtted, és az Úr dicsősége lesz mögötted. Ha segítségül hívod az Urat, ő válaszol, ha kiáltasz, ezt mondja: Itt vagyok! (...) Ha kenyeret adsz az éhezőknek, (...) akkor felragyog a sötétben világosságod... (...) Az Úr vezet majd szüntelen, (...) akkor gyönyörködni fogsz az Úrban... (...) Az Úr maga mondja ezt.”

Lukács 14,13–14. Jézus mondja: „Hanem ha vendégséget rendezel, szegényeket, nyomorékokat, sántákat, vakokat hívjál meg, és boldog leszel, mert nincs miből viszonzniuk. Te pedig viszonzásban részesülsz majd az igazak feltámadásakor.”

Máté 7,24–27.: „Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos emberhez, aki kősziklára építette a házat. (...) Aki pedig hallja tőlem ezeket a beszédeket, de nem cselekszi, hasonló lesz a bolond emberhez, aki homokra építette a házat.”

Nagyon kemény szavak ezek! Vizsgáljuk meg magunkat ezen igék alapján, mint egy tükörben. Hol vannak arcunkon a bibircsók?

Évtizedek óta olvassuk a Bibliát, istentiszteletekre járunk, de melyikünknek jutna eszébe, hogy a karácsonyi vagy az óévi, újévi asztalhoz nyomorékokat, vakokat, sántákat hívjon meg? Pedig az Úr mind a három igében ezekhez köti üdvözítő ígéreteit. Mi a valóság? Karácsony előtt a tébolyult vásárlási láz, a kimerültség fokozódó előkészületek, süts-főzés. Az enivalók felhalmozása és elfogyasztása – sokszor egészen a megbetegedésig. Fáradtságos utazások a rokonlátogatások alkalmából. Az ünnep után csömör, egyes ajándékok visszaváltása, a karácsonyfától való minél hamarabb megszabadulás. Utána a szilveszteri örület, petárdák, sebesülések. Ha magunk nem is veszünk részt benne, mit tettünk azért, hogy ez ne így legyen? Meghúzzuk magunkat, mások meg hadt csinálják!

Ne csodálkozzunk ezek után, hogy ilyen hatalmas csapásokkal sújt bennünket az Úr! Globális felmelegedés, mások szerint pedig jön a jégkorszak. Öngyilkos terroristák fenyegetései, borzalmas tettei. Állatállományok hasadóanyagokkal való kereskedései! Atomveszély! Földrengések, hatalmas szökőárok iszonyú pusztításai!

Jézus Krisztus parancsa ez: „Menjete el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.” (Mk 16,15) Ha el is mentek az elmúlt évszázadokban, karddal, tűzzel, vassal kiirtották többek között az indiánokat... Keresztes hadjáratok, inkvizíció Isten nevében... Jézus Krisztus messze nem ezt akarta.

Alázzuk meg magunkat Isten hatalmas keze alatt, hátha megkönyörül rajtunk. Ámen. Úgy legyen!

BÁNSZKY MIHÁLYNÉ (Békéscsaba)

Cunami – és teodicea

A történelmi és természeti csapások nem Isten kedvtelése, de nem történnek a Mindenható megengedő akaratán kívül.

Nincs jogunk mint teremtményeknek a Teremtőt kérdőre vonni, sem mint véges (sőt korlátolt) tudásunknak a Mindentudót bírálni, sem mint (megromlott látású!) bűnösöknek a Törvényadót és Ítélobíróit elítélni.

Rövidlátók vagyunk, mikor csak a földi élet távlatában gondolkozunk.

Ártatlan áldozatokról Isten színe előtt (az eredeti bűn következtében) nem beszélhetünk. Emberileg szólva ártatlanokat viszont nagyobb bajtól vagy ön- és közveszélyes bűntől védhet meg Isten a halállal.

Az emberek okozta bajok a bűn(összeg) következményei. Isten nevelő vagy elretentő csapása, mikor egyik bűnösrel bünteti a másikat. Isten haragja az, ha odaad a magunk választotta rossznak. Hogy Isten szuverén mentő akaratát hogyan és mily mértékben érvényesíti, azt nem árulta el nekünk. Azt ránk bízta Krisztus, hogy hirdessük „az evangéliumot”, ami újszövetségi értelemben országának jó híre, tehát magában foglalja az útmutatást (Weisung, Tóráh, nomosz) is – s ez alól nincs fölmentésünk.

Hudson Taylor a hajóskapitány kérdésre, hogy az ő prédikálása nélkül a kínaiak milliói pokolra jutnak-e, azt felelte: „Azt nem tudom, de hogy én pokolra jutok, ha nem prédikálok nekik, azt tudom!” Hans Ungnad dunántúli főkapitány arra a fölismerésre jutott, hogy a török ellen az evangéliummal, a török vezetők és katonák előtt ismert déli szláv nyelvű evangéliumi nyomtatványokkal kell fölvenni a harcot.

Egyébként a közbiztonság alapja az istenfélelem, védője a felsőbbbség, mint Isten szolgálja. Az Újszövetség a hívők népét/gyülekezetét nem jogosítja fel ölésre, csak arra ad példát, hogy a Gonoszak engedőket (ha az intést nem fogadják el) sorsukra hagyja – megbánásuk és életváltoztatásuk reményében. A társadalom rendjének fenntartása a világi hatalom/hatóság Istentől kapott feladata/szolgálat: ennek eszköze a (nem csak dísznek használt) kard. A felsőbbbségben persze szereplők lehetnek a keresztyének, de szavuk nem a gyülekezet/az egyház szava, hanem az igéhez kötött lelkiismeretüké.

A történelmi és természeti csapások bejelentett előjelei az idők végének, Krisztus ítélete jövésének. Az éj sötétjében háromnegyed ut a toronyóra, csak nem tudjuk: háromnegyed 11-et vagy éjfél előtt negyed.

Jézus nemcsak azt mondta a ledől Siloám tornya áldozatairól meg a templomudvaron lemészárolt áldozatbemutató galileaiakról, hogy nem bűnösebbek a többi embernél, de azt is hozzátette: ha meg nem tértek, ti is hasonlóképpen elvesztek! Sőt intő példaként beszélt Noé kortársairól (akik „normális” életet éltek, csak adás-vevés helyett erőszakkal töltötték be a Földet.) meg Lót sodomai polgártársairól (akik „normális” életet éltek, csak Lót vendégeivel erőszakkal fajtalanokdni akartak): váratlanul fog jönni az elháríthatatlan veszedelem.

Isten szeretet, de igazi (nem értékkeső-nyereségvágyó) szeretetet vár, nemcsak embertársaink, de ő maga iránt is. Ezért „rejtőzköd Isten”, aki olykor ördögi álarc mögé búvik, de a hit bizalma az álarc szemnyílásában fölismeri Jézus Krisztus Atyjának szemét! Ez a hit vizsgálja. Embertársaink irányában pedig a vizsga: adósságunk: a segítség, az evangélium jó híre és Isten törvénye.

Az evangélium és a törvény érvényessége nem függ attól, aki kimondja, de hitelre találása függhet képviselőjének hitelességétől.

DR. ZSIGMONDY ÁRPÁD (Hatvan)

Hozzászólás az „igacseréhez”

► EvÉlet, 2005. január 2.

A „Kellems karácsonyi ünnepeket!” kívánsággal egy hívő ember nem sokat tud kezdeni, mert valóban ennél többet kell, hogy jelentsen számunkra a karácsony. Ám a mi szép magyar anyanyelvünk különbséget tesz, merthogy különbség is van valaminek a kívánása és valaminek a megvallása között. „Erős megtartót” nem kell és nem is szabad kívánni. A megtartó vagy inkább Megtartó a mi óhajátunktól függetlenül erős. Mi „csak” hihetjük, elhíhetjük, hogy ő született meg karácsonykor, aki nem maradt kised, hanem felnövekedett, és a kereszten meghalt értünk. Feltámadásával pedig legyőzte a halált. A cikkben idézett, vitathatatlanul jó szándékú, egyszerű kívánságot használjuk és értelmezzük biblikusán: Kívánom, hogy ismerd fel a karácsonyi kisedben az erős Megtartót! Köszöntésünk sem így hangzik: „Kívánom, hogy legyen erős vár a mi Istenünk!”, hanem kijelentve: meggyőződés: Erős vár a mi Istenünk! Tisztelettel az Evangelikus Élet hűségese olvasója:

KISS ISTVÁN (Orgovány)

E-angélikus honlapsepségverseny

A 2005. év elejére már csaknem száz evangélikus egyházközség készítette el honlapját. Eljött az ideje, hogy a honlapok között nemes vetélkedés induljon. Ezért versenyt hirdetünk az evangélikus gyülekezeti honlapok körében. Nemcsak a szépség, hanem a tartalom is számít!

Vigyázat! A citromdíjat is kiosztjuk az „elretentő példának”!

A világháló egyenlő esélyt biztosít a legnagyobb fővárosi és a legkisebb vidéki gyülekezetnek is! Bátorítsuk minden gyülekezetet, vegyen részt a versenyen, készítsse el, újítsa fel, alakítsa át és frissítse honlapját!

Jelentkezési határidő: február 28.

A részletekről egyházunk honlapján, a www.lutheran.hu címen olvashatnak.

Ökológiai szemlélet walesi herceg módra

■ SÁNTA ANIKÓ

Örvendek, hogy Magyarországon is egyre nagyobb teret nyer az ökológiai szemlélet. Egyre többen lesznek, akik komolyan veszik az élethető és fenntartható élet megteremtésének fontosságát. Ugyanakkor ez még mindig kevés, nagyon kevés. Sajnos még mindig nagyon sokan nem néznek tovább a lakásuk ajtajánál, nem érdeklődnek embereket, hogy milyen körülmények között keletkeznek az élelmiszereink, kávé és egyéb fogyasztási cikkeink, és a legtöbben nem foglalkoznak azzal sem, mi lesz a szeméttel, amelyet kidobnak. Közben pedig egyre szennyezettebb lesz az ivóvízkészletünk és a levegőnk, egyre kiszámíthatatlanabb a következményei a világméretű környezet-szennyezésnek, amelynek hatásait már Magyarországon is érezzük. Fontos lenne tehát, hogy nagyobb „reklámja” legyen az ökológiai, a környezet- és

emberbarát gondolkodásnak, életvitelnek. Többet kellene hallanunk olyan emberekről, családokról, akik és amelyek biológiai gazdálkodást folytatnak, mégpedig nem azért, hogy meggazdagodjanak belőle, hanem mert felismerték ennek fontosságát.

Az ökológiai szemlélet egyik eleme az egészséges, vegyszermentes élelmiszerek előnyben részesítése. Ehhez azonban több olyan hely kellene, ahol hozzá lehetne jutni az organikus élelmiszerekhez. Hiszen Magyarországon szinte csak bioboltokban és – az egész országban csak négy helyen működő – biopiacokon lehet biotermékeket kapni, általában megfizethetetlenül drágán. A szupermarketek kínálatán igen szegényes az ökotermékek terén.

Külföldön járva tapasztalhatjuk, hogy a tőlünk nyugatabbra fekvő országokban ezen a téren is előtűnik járnak. Egy német vagy angol bevásárlóközpontban a legtöbb terméknek megtalálható az organikus változata is – igaz, ki-

csit drágábban –, így aki ilyen terméket akar vásárolni, az szinte mindenhol hozzájuthat.

A hírekben sokat lehet hallani a walesi hercegről, az Egyesült Királyság trónörököséről. Azt azonban bizonyára kevesen tudják róla, hogy 1990-ben ökológiai gazdálkodást folytató farmot alapított, ahol sokféle terméket állítanak elő. Az áruk a Duchy Originals márkanévvel viselik. A farm jelszava: „Kompromisszumok nélküli jó étkek”. Ezek a termékek káros vegyszerektől mentesek, természetesek és egészségesek. Charles fontosnak tartja, hogy e tevékenység segít a természet védelmét és regenerálódását. A farm profítja a szintén a walesi herceg által alapított karitatív alapítványt támogatja. A világ egyik vezető nagyhatalma trónörökösének több mint szimbolikus jelentőségű tette ez, amellyel követendő példaképe lehet a világon minden olyan embernek, akinek fontos Földünk és vele együtt utódaink jövője, egészséges élete.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Tisztelettel és szeretettel meghívunk minden hívő embert a **mohorai római katolikus Kisboldogasszony-templomban** január 18-án, kedden 16 órakor tartandó ökumenikus istentiszteletre, melyen közreműködik a balassagyarmati evangélikus énekkar.

Igét hirdet **Blatniczky János Dániel** evangélikus lelkész, **Ipolyi Károly** plébános, **dr. Zöldi Sándor** nyugalmazott plébános és a kerület papsága. Mindenkit szeretettel várunk!

A Megnyugvás Hospice Alapítvány január 15-én, szombaton tudományos nyílt nappal egybekötött diakóniai konferenciát rendez, melyre várjuk a hospice-szolgálat iránt érdeklődő testvéreinket. A konferencia helye: Budai Református Egyházközség (1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 3.) nagy gyülekezeti terme. Kezdesi időpontja: 8.30. Előadók: **dr. Böszörményi Dalma**, **dr. Iván László**, **dr. Lantos Tibor**, **dr. Schuster W. András**, **dr. Süle Ferenc**, **dr. Szalay György**, **dr. Gábrriel István**. Január 16-án, vasárnap 18 órakor ugyanitt bemutatják a *Grace és gloria* című színművet a Pécsi Nemzeti Színház művészeinek előadásában.

Az **Evangélikus Hittudományi Egyetem** a 2004/2005. tanév tavaszi szemeszterében is folytatódik a *Teológiai továbbképzés egyházi iskolákban és óvodákban dolgozó pedagógusok részére* elnevezésű pedagógus-továbbképzési program. A négy féléven át tartó, százötven óras képzésbe új résztvevők is bekapcsolódhatnak. Jelentkezési határidő: február 1. Bővebb információ kapható, és jelentkezési lap igényelhető a teologia@lutheran.hu e-mail címen, valamint az Evangélikus Hittudományi Egyetemen: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Tel.: 1/469-1050; fax: 1/363-7454.

Egyházzene a Deák téri templomban.

Január 23-án, vasárnap 11 órakor kantátazene hallható. Elhangzik: Johann Sebastian Bach: *Ich hab in Gottes Herz und Sinn*, 92. kantáta. Közreműködik **Zádori Mária**, **Németh Judit**, **Szabó Sebestyén**, **Moldvay József**, **Trajtler Gábor**, valamint a Lutheránia Ének- és Zenekar. Vezényel **Kamp Salamon**.

Január 30-án, vasárnap 18 órakor orgonazenés áhítat lesz. Elhangzik: Johann Sebastian Bach: *Esz-dúr prelúdium és fuga*, *Vom Himmel hoch* (kánonvariációk), *Wie schön leuchtet der Morgenstern* (korálélejték), Max Reger: *Wie schön leuchtet der Morgenstern* (korálantázia). Orgonál **Nagy László Adrián**.

Isten áldását kérjük mindazok életére, akik a 2003. évi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásakor a **Nyíregyházi Evangélikus Nagytemplomért Alapítványra** gondoltak. Az így kapott 611 556 forintot a nagytemplom kapuinak restaurálására használtuk fel.

Köszönettel: az alapítvány kuratóriuma

Az **Evangélikus Leánygimnázium Közhasznú Alapítvány** ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik személyi jövedelemadójuk 1%-át az elmúlt évben is az alapítványnak juttatták. Az összes adomány 474 902 forint volt. Ezt az összeget is – hasonlóan az előző években ilyen címen beérkezett adományokhoz – a Deák Téri Evangélikus Gimnáziumunk továbbítottuk. Az adományt az iskolában folyó nevelés, oktatás segítésére, nevezetesen könyvtár- és szertárfejlesztésre, valamint a rossz szociális helyzetű tanulók támogatására fordítottuk. Kérjük az adományozókat, valamint többi testvérünket, hogy jövedelemadójuk 1%-ával ebben az évben is alapítványunkat tiszteljük meg.

APRÓHIRDETÉS

Háztartási segítséget, esetleg au pair keresünk ötgyermekes, magyar családhoz Németországba minél hamarabb. Fialat, érett, munkabíró, gyerekszerető, alkalmazkodó nő jelentkezését várjuk a következő drótpostacímre: Pffarramt.Schafhausen@elk-wue.de.

39 éves tanítónő keresi párját házasság céljából. „Reménység” jelígre.

36 éves, 182/120, hívő, szakmunkás végzettségű férfi feleséget keres csinos, érzelmekben gazdag nő személyében. Fényképes válaszokat „Szeretnék boldog lenni” jelígre várok.

Vak lányom mellé korrepetitort keresek. Tel.: 20/462-6000.

GOMBOS LAJOS
aranykoszorús harangöntő mester
2162 Órbottyán,
Rákóczi út 119. Pf. 3.
Telefon: 06/28-360-175
Budapesti iroda:
XIII., Jász u. 60/B.
Telefon: 330-6394

Következő számunk tartalmából

„A történelmet nem tanulni kell, hanem megérteni”
▶ Interjú a Magyar Örökség díjas Gyapay Gáborral

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Hol vannak isteneid, amelyeket csináltál? Keljenek föl, segítsenek rajtad bajodban, ha tudnak! Jer 2,28 (ApCsel 19,26; Mt 17,1–9; 2Kor 4,6–10; Zsolt 40) Folyik az „istengyártás” ma is. A vízkereszti idő – a világ világosságának eljövetele – utolsó vasárnapján bőjt felé tekintve üssön szíven bennünket Isten fájdalmas, féltőn szerető ítélete: hűtlenné lettünk. Az egy, igaz, valóságos Isten helyett magunkban, a pénzünkben, a szerencsénkben, a csillagokban és ki tudja, még mi mindenben bízunk, hittünk, „min csüngött a szívünk”. Urunk, paráznává, hűtlenné lettünk; könyörülj rajtunk, téríts magadhoz minket!

Hétfő

Atik szabadításra vágyódnak, hadd mondhassák mindig, hogy nagy az Isten! Zsolt 70,5b (2Kor 1,3; 2Kor 3,9–11/12–18; Lk 6,1–11) A megtért hívő nem abban különbözik másoktól, hogy hibátlan, hanem abban, hogy már nem akar vétkezni, fájdalmat okoz számára a bűn, a hűtlenség, szabadulni akar, vágyódik Isten szabadítására. Jézus, a Szabadító azért jött, hogy levegye rólunk a bűn bilincseit, hogy kiszabadítson az istentelenség vákuumából, hogy győzelmet arasson a halál és az ördög felett. „Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek.” (Jn 8,36) Urunk, szabadíts meg minket a gonoszról!

Kedd

Népem jóllakik javaimmal – így szól az Úr. Jer 31,14 (Kol 2,9; Jn 1,43–51; Lk 6,12–16) Korunkban is agresszíven folyik a „bevetés”. A sátn és csatlósai minden szennyet, károsat elénk pakolnak, és a kiszolgáltatott, lelki és szellemi javakra kárhozott emberiség csak eszik, eszik. Létezik szellemi gyomorrontás, mérgezés is. A káros táplálék helyett Isten is megkínál asztala javaival: „Asztal terítés nekem ellenségeim szemé láttára.” (Zsolt 23,5) Mi is ez az isteni táplálék? Az ő közelsége, igéje, drága teste és vére a mennyből alászállt kenyér, amely életet ad a világnak. Urunk, add nekünk ezt a kenyeret, a bűnbocsánat és a szabadulás ajándékát!

Szerda

Ha elenyészik is testem és szívem, szívemnek koszíklája és örökségem te maradsz, Istenem, örökké! Zsolt 73,26 (Róm 8,35–37; Jn 3,31–36; Lk 6,17–26) Akár akarjuk, akár nem, s attól függetlenül, hogy hisszük-e vagy sem, testünk és szívünk előbb-utóbb elenyészik, elfárad, elkopik. „Mulandóvá tette életünket bűneink miatt” – olvassuk temetési liturgiánkban. Egyik nagyapám a halálos ágyán tért meg, és adta át életét Istennek. Mivel nem tudjuk elköltözésünk idejét, térjünk meg ma, amikor még fel tudjuk fogni Isten igéjének üzenetét! Mindent elveszíthetünk földi utunkon, nincs értelme zsebet varrni utolsó ruhánkra, semmit sem viszünk magunkkal, de ha Isten a szívünk koszíklája, akkor megnyertük az örök életet. Uram, kérlek, legyél szívem koszíklája és örökségem örökké!

Csütörtök

Dicsérlek a gyülekezetben. Zsolt 22,23 (Kol 3,16; Jel 1,1–2/3–8; Lk 6,27–35) „Aki a Szentlélek által énekel, kétszeresen imádkozik.” „Ahol Istent dicsőítik, onnan a gonosznak mennie kell.” Az Istennek átadott, szabadá lett szívből önkéntlenül is előtér Isten dicsőítése. Sok a panasz, a keseregés még imánkban is, nem beszélve hétköznapi beszédünkről. Vezessen minket Isten Lelke a hála, dicséret és dicsőítés világába. Ez nem életidegen, elvont miszticizmus, hanem Isten országának jelenléte mindennapjainkban. Urunk, segíts, hogy szívvel, szájjal és életünkkel dicsérjünk téged!

Péntek

Jónak látom kihirdetni a jeleket és a csodákat, amelyeket a felséges Isten tett. Dán 3,32 (ApCsel 15,12; Jn 8,12–20; Lk 6,36–42) Isten jelenléte életünkben a legnagyobb jel és csoda. Aki élő, személyes kapcsolatba kerül az Úrral, annak minden napja jel lesz és csoda, mert Isten él, cselekszik benne és általa. Időnként testünkben is tapasztaljuk Isten gyógyító erejét, de soha ne felejtjük el, hogy nincsen nagyobb csoda és jel a keresztnél és a kereszttel szembeállított életnél, a bűnbocsánatnál és Istennel való kapcsolatunk helyreállításánál. Urunk, adj elég hitet és bátorságot, hogy hirdessük a téled kapott jeleket és csodákat környezetünkben!

Szombat

Ábrahámot választottam ki arra, hogy megparancsolja fiainak és háza népének is, hogy őrizzék meg az Úr útját, cselekedjenek az igazságnak és jognak megfelelően. 1Móz 18,19 (1Kor 4,2; 4Móz 6,22–27; Lk 6,43–49) Ez az ige akkor hangzik el, amikor Isten jeleníti Sodoma és Gomora elpusztítását, és Ábrahám könyörög a városokért. Ismerjük a két város szomorú végét: nem volt tíz igaz sem, akikért az Úr megkényörülhetett volna. Nyugati civilizációnk már rég megelőzte a két ősi várost a bűnben, Isten mégis tűr. A mai Ábrahámoknak is az a dolguk, hogy őrizzék meg az Úr útját, ne engedjenek az istentelen korszellemnek. Urunk, adj erőt, hogy tudjunk az árral szemben is úszni!

■ SZEVEÉNYI JÁNOS

Az **Evangélikus Nők Klubja** idei első alkalmát január 15-én, szombaton 10 órai kezdettel tartjuk az Országos Egyházi Iroda épületében (Bp. VII., Üllői út 24.). Az alkalmon **Bence Imréné**, az EKME szervezőtitkára **szolgá Napjaink kultúrája** címmel. Sok szeretettel hív és vár minden kedves testvért a Női Misszió Szolgálat!

VASÁRNAP

21.40 / Duna Tv
Cinema Paradiso – rendezői változat (olasz-francia romantikus dráma, 1988)
Giuseppe Tornatore író-rendező híres alkotásában a fiatal Salvatore minden idejét a Cinema Paradiso moziban tölti, ahol különös barátságot köt az életvidám, középkorú mozigéppésszel, Alfredoval. (168’)

22.00 / PAX

Jubál
(ZMC – 30’)

CSÜTÖRTÖK

12.50 / PAX

Credo
(magyar dokumentumfilm, 1996)
A Duna Televízióban készült alkotás Schlachta Margitot, a Szociális Missziótársulat alapító tagját, a Szociális Testvérek Társaságának megalapítóját, az első magyar képviselőnőt és lapszerkesztőt mutatja be. (116’)

19.50 / Bartók rádió

Kultúrhistoriák
A dada története (30’)
21.04 / Petőfi rádió
Mindentudás Egyeteme
Szabó Miklós: Egy népvándorlás anatómiája – a történettudomány és a régészet szembesítése. Az előadás a Kr. e. 4–3. századi kelta népmozgalmakat vizsgálja.

HÉTFŐ

12.25 / tv2

Árnyékkország
Az angol film a hazánkban is ismert és kedvelt C. S. Lewis életét mutatja be, akit Anthony Hopkins személyesít meg.

13.30 / Kossuth rádió

Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház féléves felmérése mellett az ökumenikus imáalkalmakról hallhatunk. (30’)

14.45 / Duna Tv

A világorökség kincsei
A horezui kolostor (15’)

PÉNTEK

12.20 / Duna Tv

Élő egyház (ism.) (30’)

13.00 / PAX

Családja
Evangélikus családi magazin
(ZMC – 50’)

23.04 / Bartók rádió

Égővek

A Bartók rádió nemzetközi kulturális magazinja

Az adásban többek között Mark Salzman *Éber álom* című könyvét mutatják be, amely egy karmelita zárdában élő apácáról szól.

23.15 / Kossuth rádió

25. Jubileumi Kalála folkfesztivál
Elhangzik a Budapest Klezmer Band, valamint a francia Miquieu Montanaro hangversenye (Miskolc, Diós-győri vár, 2004. július 9.).

KEDD

0.15 / tv2

A napfény íze
(magyar-kanadai film, 1999)
Szabó István Oscar-díjas rendező saját forgatókönyvéből készült filmje egy magyar család három nemzedékének története, melynek címe a nagy-papa által felfedezett, Napfény elnevezésű likőrre utal. A családtörténet három főhősét Ralph Fiennes játssza. (173’)

21.20 / PAX

Lelkészek életútja
(dokumentumfilm, 1. rész) (65’)

SZOMBAT

16.15 / mtv

Kis nagy ember

(amerikai film, 1971)

Dustin Hoffman kiváló alakítását nyújt ebben a klasszikus filmben. Jack Crabbot személyesíti meg, aki 121 évesen tekint vissza eseményekben gazdag életére. (130’)

6.30 / Petőfi rádió

Pax rádió
Papp Vilmos református lelkipásztor a gályarabságot szenvedett prédikátorokról. (30’)

SZERDA

22.40 / Duna Tv

Ginger és Fred
(féliratos olasz játékfilm, 1985)
Fellini klasszikusnak számító alkotásában Amelia (Giulietta Masina) és Pippo (Marcello Mastroianni) harminc évvel ez-eltől azzal szerzett sikert, hogy Ginger Rogerst és Fred Astaire-t utánozta. A két táncost meghívják a televízió karácsonyi showműsorába, és előadhatják régi számukat.

12.20 / Duna Tv

Isten kezében (ism.) (30’)

VASÁRNAP

8.05 / Bartók rádió

Alföldy-Boruss Csilla játszik a kelenföldi református templom orgonáján (2004. október 16.). (60’)

12.10 / Duna Tv

Élő egyház (30’)

15.15 / mtv

Az *Örömhír* című evangélikus vallási felőrában többek között a természeti katasztrófa sújtotta területek áldozatait a Mátyás-templomban tartott ökumenikus könyörgésről, valamint az ökumenikus imáheinek a Kálvin téri református templomban tartott nyitó istentiszteletéről láthatunk képes beszámoló. (30’)

22.30 / PAX

Ébredés
(magazinműsor) (ZMC – 29’)

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evélet@lutheran.hu
ÉvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 317-1108; 20/824-5519, fax: 486-1195. **Szerkesztőség titkár:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztők:** Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Munkatársak: Bogdányi Gábor – EvElet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschker Károly ifj. – Liturgikus sarok (haf@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dorakohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antalg.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 317-5478, 486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. **Felélő kiadó:** Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Matolcsy Miklós vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 213 Ft, fél évre 426 Ft, egy évre 852 Ft, szomszédos országba egy évre 2 900 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evélet@lutheran.hu címre várjuk.